

Zakon o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja

Zakon je objavljen u "Službenom listu RCG", br. [28/2006](#) i "Službenom listu CG", br. [61/2011](#), [73/2010](#) - drugi zakon. [40/2011](#) - drugi zakon i [48/2015](#).

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i način proizvodnje i sertifikacije, dorade, stručne kontrole, kvalitet, stavljanje u promet sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja: žita, industrijskog (repa, uljarice, predivo i drugo bilje) i krmnog bilja i krompira (u daljem tekstu: sjemenski materijal), priznavanje sorti, upis sorti u Registar sorti poljoprivrednog bilja i druga pitanja od značaja za proizvodnju i promet sjemenskog materijala.

Na proizvodnju, stavljanje u promet, uvoz i priznavanje sorti genetički modifikovanog sjemenskog materijala primjenjuju se i odredbe zakona kojima se uređuju genetički modifikovani organizmi.

+ **Vidi:**

[čl. 1. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 1. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 2

Na proizvodnju, sertifikaciju, stavljanje u promet, uvoz i priznavanje sjemenskog materijala, shodno se primjenjuju i zakoni kojima je uređena zdravstvena zaštita bilja, zaštita prirode, otpad i genetički modifikovani organizmi.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na:

- sjemenski materijal namijenjen izvozu;

- sjemenski materijal šumskog bilja; i

- uzorke sjemenskog materijala koje privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik, koji se bavi ispitivanjem i oplemenjivanjem poljoprivrednog bilja, umnožava, prima ili dostavlja drugom pravnom licu radi naučnih istraživanja i izvođenja eksperimenata u količinama koje služe za ogledne svrhe ili za banke biljnih gena.

+ **Vidi:**

[čl. 2. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 2. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) **sjemenski materijal** su generativni ili vegetativni djelovi biljaka (sjeme, krtole, lukovice, češnjevi, rizomi, rasad) koji se koriste za umnožavanje i proizvodnju poljoprivrednog bilja;

2) **sorta** je skup biljaka unutar jedinstvene botaničke klasifikacije najniže poznate kategorije, koja je

definisana izražavanjem osobina koje su karakteristične za određeni genotip ili kombinacije genotipova i razlikuje se od drugog skupa biljaka bar po jednoj od karakterističnih osobina i koji predstavlja jedinicu u odnosu na mogućnost sorte za razmnožavanje bez promjena;

2a) **sertifikacija** je postupak priznavanja proizvodnje sjemenskog materijala nakon sprovedene stručne kontrole;

2b) **dobavljač** je privredno društvo, preduzetnik, drugo pravno lice, ili fizičko lice koje je registrovano za proizvodnju, doradu, promet na malo i veliko i uvoz sjemenskog materijala;

3) **kategorija sjemenskog materijala** je određeni stepen kvaliteta sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja;

4) **oplemenjivač sorte** je privredno društvo, odnosno drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je stvorilo ili otkrilo novu sortu;

5) **održavalac sorte** je oplemenjivač ili proizvođač sjemenskog materijala koji održava sortu po propisanim metodama i garantuje da ona tokom održavanja ostaje uniformna i stabilna;

6) **uzorak sjemena** je najmanja propisana količina sjemena, prepoznatljiva po homogenosti i koja reprezentuje partiju iz koje je uzeta;

7) **partija sjemena** je određena količina sjemena porijeklom sa iste parcele i iste godine proizvodnje čija masa ne prelazi najveću dozvoljenu količinu, homogena je, fizički se može identifikovati i označena je jedinstvenim brojem;

+ **Vidi:**

[čl. 1. Zakona - 73/2010-11.](#)

[čl. 3. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 3. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 4

U promet se može stavljati sjemenski materijal kojem je utvrđena kategorija u postupku priznavanja proizvodnje sjemenskog materijala.

Kategorije sjemenskog materijala za pojedine vrste poljoprivrednog bilja propisuje organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

U nedostatku sjemenskog materijala odgovarajuće kategorije, organ uprave nadležan za poslove sjemenskog materijala (u daljem tekstu: organ uprave), može odobriti proizvodnju i stavljanje u promet u tekućoj godini i niže kategorije iz sopstvene proizvodnje ukoliko su ispunjeni zdravstveni zahtjevi za bilje.

Način pakovanja i označavanja pojedinih kategorija sjemenskog materijala propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[čl. 4. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 4. Zakona - 48/2015-22.](#)

II. PROIZVODNJA SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 5

Proizvodnjom sjemenskog materijala može da se bavi privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik (u daljem tekstu: proizvođač), koji je upisan u Registar proizvođača sjemenskog materijala (u daljem tekstu: Registar proizvođača).

Proizvodnjom sjemenskog materijala mogu da se bave privredna društva, odnosno druga pravna lica ili preduzetnici i fizička lica na osnovu zaključenog ugovora o saradnji sa proizvođačem, a sjemenski materijal proizveden u toj saradnji smatra se proizvodnjom proizvođača.

Lica iz stava 2 ovog člana dužna su da organu uprave dostave primjerak ugovora o Saradnji sa proizvođačem radi upisa u evidenciju i sprovođenja stručne kontrole ili stručne kontrole pod nadzorom proizvodnje sjemenskog materijala:

Izuzetno od stava 1 ovog člana, mali proizvođači sjemenskog materijala čija je proizvodnja i prodaja sjemenskog materijala namijenjena za prodaju i krajnju upotrebu licima na lokalnom tržištu koja nijesu profesionalno uključena u proizvodnju bilja (lokalni promet) pod uslovom da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama, dužni su da prijave mjesto proizvodnje i prodaje radi evidentiranja kod organa uprave.

Bliže uslove i kriterijume za određivanje malih proizvođača, lokalnog tržišta i način prijavljavanja mjesta proizvodnje i vođenja evidencije iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 5. Zakona - 61/2011-21.

čl. 5. Zakona - 48/2015-22.

Član 6

Organ uprave utvrđuje ispunjenost uslova za upis u Registar proizvođača i vodi Registar proizvođača, kao i evidenciju lica iz člana 5 stav 2 ovog zakona.

Podaci iz Registra proizvođača su javni.

Sadržinu i način vođenja Registra proizvođača propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 6. Zakona - 61/2011-21.

Član 7

Upis proizvođača u Registar proizvođača izvršiće se, ako ima:

- 1) zemljište potrebno za proizvodnju sjemenskog materijala;
- 2) u radnom odnosu lice koje je odgovorno za proizvodnju sjemenskog materijala (u daljem tekstu: odgovorno lice), sa završenim VII nivoom, (podnivo VIII) nacionalnog okvira kvalifikacije iz sektora poljoprivrede (smjer: ratarski, povrtarski, opšti).

Upis u Registar proizvođača vrši se na osnovu zahtjeva koji sadrži podatke o:

- 1) proizvođaču (naziv, sjedište, adresa, jedinstveni matični broj, poreski broj i šifra djelatnosti);
- 2) odgovornom licu (ime i prezime, adresa, jedinstveni matični broj i školska sprema);
- 3) vrsti, sorti i kategoriji sjemenskog materijala koji će se proizvoditi;
- 4) polazni sjemenski materijal (kategorije i slično).

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana dostavlja se sledeća dokumentacija:

- 1) dokaz o pravu raspolaganja, odnosno korišćenja poljoprivrednog zemljišta za sjemensku proizvodnju (izvod iz posjedovnog lista ili ugovor o zakupu);
- 2) dokaz o zaposlenju i stručnoj spremi odgovornog lica;
- 3) okvirni plan proizvodnje (podaci o obradi, njezi usjeva, zaštiti zemljišta i očuvanju bioloških i hemijskih svojstava zemljišta i obimu proizvodnje);
- 4) potvrda o registraciji u CRPS-a.

Ako proizvođač obavlja djelatnost na više različitih mjesta, uz zahtjev dostavlja dokumentaciju iz stava 3 tač. 1, 3 i 4 ovog člana za svako mjesto proizvodnje.

Proizvođač je dužan da svaku promjenu uslova za obavljanje djelatnosti prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.

+ **Vidi:**

čl. 7. Zakona - 61/2011-21.

čl. 6. Zakona - 48/2015-22.

Član 8

Proizvođač se briše iz Registra proizvođača, ako prestane da obavlja djelatnost ili prestane da ispunjava uslove iz člana 7 stav 1 ovog zakona.

Dokumentaciju na osnovu koje se vrši upis proizvođača u Registar proizvođača, organ uprave je dužan da čuva u originalu, najmanje tri godine od dana brisanja proizvođača iz Registra proizvođača.

Član 9

Proizvođač je dužan da vodi knjigu evidencije o proizvodnji sjemenskog materijala.

Knjiga evidencije iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

1) broj rješenja o upisu u Registar proizvođača;

2) ime odgovornog lica;

3) raspored sjemenskog usjeva, odnosno objekta sa jasno označenim dijelom gdje se proizvodi sjemenski materijal, vrstu, odnosno sortu i godinu proizvodnje sjemenskog materijala sa kojim se zasniva proizvodnja;

4) ukupnu količinu sjemenskog materijala za zasnivanje proizvodnje;

5) podatke o načinu proizvodnje;

6) vrstu i datum izvođenja radova;

6a) naziv, sjedište odnosno ime i adresa, jedinstveni matični broj, poreski identifikacioni broj lica iz člana 5 stav 2 ovog zakona;

7) količine ukupno primljenog, proizvedenog, prodatog i uništenog sjemenskog materijala.

Obrazac knjige evidencije propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[čl. 8. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 7. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 10

Proizvođač može proizvoditi sjemenski materijal sorti koje su upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

Proizvođač je dužan da od vlasnika sorte obezbijedi saglasnost za umnožavanje sjemenskog materijala zaštićene sorte u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita biljnih sorti.

+ **Vidi:**

[čl. 9. Zakona - 61/2011-21.](#)

Član 11

Proizvođač je dužan da:

1) ima plan proizvodnje kojim će definisati kritične tačke za pojedine vrste poljoprivrednog bilja, koje bi mogle uticati na kvalitet, zdravstveno stanje i prinos sjemenskog materijala i metode za praćenje i kontrolu kritičnih tačaka;

2) sprovodi mjere radi sprječavanja pojave, odnosno širenja štetnih organizama; vrši pregled u skladu sa metodama radi stalnog praćenje i kontrole kritičnih tačaka; uzima i dostavlja uzorke ovlašćenoj laboratoriji radi praćenja kvaliteta proizvodnje; vodi zapisnike o praćenju i kontroli kritičnih tačaka, kao i sprovedenim mjerama za obezbjeđivanje usklađenosti sjemenskog materijala sa propisanim standardima;

3) odmah obavijesti organ uprave, odnosno fitosanitarnog inspektora o pojavi ili sumnji na pojavu štetnih organizama na mjestu proizvodnje;

4) obezbijediti mogućnost praćenja i raspoznavanja svake partije sjemenskog materijala u svim fazama proizvodnje i dorade, skladištenja i nabavci sjemenskog materijala;

5) vodi evidenciju i čuva dokumentaciju o održavanju, odnosno priznavanju ili nabavci sjemenskog materijala koji se upotrebljava za razmnožavanje ili ponovnu proizvodnju sjemenskog materijala;

6) sprovodi mjere određene stručnom kontrolom;

7) izvršava i druge poslove utvrđene zakonom.

Dokumentaciju iz stava 1 tačka 5 ovog člana proizvođač je dužan da čuva najmanje jednu godinu za jednogodišnje usjeve, odnosno tri godine za višegodišnje zasade.

+ **Vidi:**

[**čl. 10. Zakona - 61/2011-21.**](#)

Član 12

Proizvođač može, za potrebe stranog naručioca, da od uvezenog sjemenskog materijala proizvodi, dorađuje i ispituje sjemenski materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

Sjemenski materijal iz stava 1 ovog člana može se proizvoditi, dorađivati i ispitivati po prethodno pribavljenoj saglasnosti organa uprave, na osnovu ugovora sa stranim naručiocem prema kojem strani naručilac preuzima cjelokupnu količinu proizvedenog naturalnog ili dorađenog sjemenskog materijala.

Proizvodnja sjemenskog materijala iz stava 1 ovog člana podliježe zdravstvenom pregledu.

Sjemenski materijal iz stava 1 ovog člana nije dozvoljeno stavljati u promet na teritoriji države

Proizvodnja sjemenskog materijala za račun domaćeg naručioca može se obavljati u drugoj državi i na osnovu ugovora domaćeg naručioca i stranog proizvođača, pod uslovima i primjenom metoda u skladu sa posebnim propisima kojima se uređuje proizvodnja sjemenskog materijala pojedinih biljnih vrsta, uz saglasnost organa uprave.

Sjemenski materijal iz stava 5 ovog člana, za koji postupak sertifikacije nije završen, a požnjeven je u drugoj državi, označava se etiketom i mora da ga prati obavezna dokumentacija u skladu sa zakonom.

Uslove za proizvodnju sjemenskog materijala iz stava 5 ovog člana, sadržaj i izgled etikete i dokumentaciju iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[**čl. 1. Zakona - 73/2010-11.**](#)

[**čl. 11. Zakona - 61/2011-21.**](#)

III. STRUČNA KONTROLA NAD PROIZVODNjOM SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 13

Proizvodnja sjemenskog materijala podliježe obaveznoj stručnoj kontroli.

Stručnom kontrolom nad proizvodnjom sjemenskog materijala utvrđuje se: porijeklo upotrijebljenog sjemena, vrsta, sorta i kategorija, autentičnost i čistoća vrste i sorte, prostorna izolacija, zdravstveno stanje usjeva, prisustvo korova, opšte stanje i razvoj usjeva, predusjev, primjena agrotehničkih mjera i očekivani prinos naturalnog sjemena.

+ **Vidi:**

[**čl. 12. Zakona - 61/2011-21.**](#)

Član 14

Stručnu kontrolu proizvodnje sjemenskog materijala vrši organ uprave.

Organ uprave može za vršenje stručne kontrole ovlastiti pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme (u daljem tekstu: ovlašćeno pravno lice).

Ovlašćenom pravnom licu ne mogu se povjeriti poslovi kontrole nad sopstvenom proizvodnjom sjemenskog materijala.

Uslove u pogledu kadra i opreme koje treba da ispunjava ovlašćeno pravno lice propisuje Ministarstvo.

Ispunjenost uslova iz stava 4 ovog člana utvrđuje i ovlašćenje za vršenje stručne kontrole izdaje organ uprave.

Ovlašćeno pravno lice dužno je da vrši stručnu kontrolu u skladu sa propisanim metodama i izvještava organ uprave o obavljenoj stručnoj kontroli nakon završene stručne kontrole svake kulture.

Način i metode obavljanja stručne kontrole sjemenskog materijala, sadržinu i rokove za dostavljanje izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[**čl. 13. Zakona - 61/2011-21.**](#)

[**čl. 8. Zakona - 48/2015-22.**](#)

Član 15

Za pojedine poslove stručne kontrole iz člana 14 stav 1 ovog zakona, organ uprave može ovlastiti i registrovanog proizvođača za stručnu kontrolu nad vlastitom proizvodnjom (u daljem tekstu: stručna kontrola pod nadzorom) ako ispunjava propisane uslove u pogledu kadra i opreme.

Ukoliko se u toku sprovođenja stručne kontrole iz člana 14 stav 2 ovog zakona i stručne kontrole pod nadzorom iz stava 1 ovog člana utvrde nepravilnosti koje utiču na zdravstveno stanje i sortnost sjemenskog materijala organ uprave oduzeće ovlašćenje.

Registrovani proizvođač iz stava 1 ovog člana, dužan je da vrši stručnu kontrolu u skladu sa metodama iz člana 14, stav 7 ovog zakona i da nakon izvršene stručne kontrole pod nadzorom, dostavi izvještaj organu uprave.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana, način i metode za obavljanje stručne kontrole pod nadzorom i obrazac, sadržaj i način dostavljanja izvještaja propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[**čl. 14. Zakona - 61/2011-21.**](#)

[**čl. 9. Zakona - 48/2015-22.**](#)

Član 16

Proizvođač je dužan da organu uprave podnese prijavu za vršenje stručne kontrole proizvodnje sjemenskog materijala.

Obrazac, sadržinu i rokove za podnošenje prijave za vršenje stručne kontrole iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[**čl. 15. Zakona - 61/2011-21.**](#)

Član 17

Stručna kontrola i/ili stručna kontrola pod nadzorom odnosi se na:

1) kontrolu sjemenskog usjeva, zemljišta, objekata za proizvodnju, skladišnog prostora i pripremu sjemenskog materijala za promet;

2) pregled dokumentacije, zapisnika i knjige evidencije;

3) ispitivanje uzoraka u cilju potvrđivanja kvaliteta i zdravstvenog stanja bilja;

4) kontrolu kvaliteta sjemenskog materijala prije stavljanja u promet i sl.

+ **Vidi:**

[**čl. 16. Zakona - 61/2011-21.**](#)

Član 18

Za sjemenski materijal za biljne vrste koji se ne kategoriše izdaje se sertifikat o priznavanju

proizvodnje, ako ispunjava minimalne uslove za kvalitet i zdravstveno stanje.

Minimalne uslove za kvalitet i zdravstveno stanje sjemenskog materijala iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 10. Zakona - 48/2015-21.

Član 19

Na osnovu izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli, organ uprave izdaje sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva (u daljem tekstu: sertifikat).

Evidenciju o izdatim sertifikatima iz stava 1 ovog člana vodi organ uprave.

Obrazac i sadržinu sertifikata, kao i način vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Troškove stručne kontrole i izdavanja sertifikata snosi proizvođač.

Ukoliko stručnu kontrolu vrši organ uprave, naknade ostvarene po osnovu stručne kontrole prihod su budžeta Crne Gore, a ukoliko stručnu kontrolu, odnosno stručnu kontrolu pod nadzorom vrše ovlašćena pravna lica, naknade su prihod tih ovlašćenih lica.

Visinu naknade iz stava 5 ovog člana za stručnu kontrolu koju vrši organ uprave propisuje Ministarstvo, vodeći računa da ne premašuje stvarne troškove pruženih usluga, a visina naknade za stručnu kontrolu koju vrši ovlašćeno pravno lice uređuje se ugovorom između registrovanog proizvođača i ovlašćenog pravnog lica.

+ **Vidi:**

čl. 17. Zakona - 61/2011-21.

IV. DORADA SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 20

Dorada sjemenskog materijala obuhvata postupak sušenja, čišćenja, kalibriranja, piliranja, tretiranja zaštitnim sredstvima, pakovanje, plombiranje, etiketiranje i druge slične postupke.

+ **Vidi:**

čl. 18. Zakona - 61/2011-21.

Član 21

Sjemenski materijal može da se stavlja u promet ako je doraden.

Naturalno, odnosno nedorađeno sjeme koje se doraduje mora da ima sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva.

Naturalno sjeme, odnosno nedorađeno sjeme iz uvoza koje se doraduje mora da ima fitosertifikat, sertifikat o sortnosti sjemena (OECD) ili odgovarajuća dokumenta o sortnosti i sertifikat o kvalitetu sjemenskog materijala (ISTA) ili odgovarajuća dokumenta o kvalitetu, izdata od nadležnog organa zemlje izvoznice.

+ **Vidi:**

čl. 19. Zakona - 61/2011-21.

Član 22

Doradom sjemenskog materijala može da se bavi privredno društvo i preduzetnik (u daljem tekstu: dorađivač), ako je upisan u Registar dorađivača sjemenskog materijala (u daljem tekstu: Registar dorađivača) i ako ima zaključen ugovor o vršenju dorade sjemena sa proizvođačem, ukoliko dorađivač nije registrovani proizvođač.

Dorađivač je odgovoran za kvalitet dorade sjemenskog materijala.

+ **Vidi:**

čl. 11. Zakona - 48/2015-22.

Član 23

Upis dorađivača u Registar dorađivača izvršice se, ako ima:

1) skladišni prostor za odvojen smještaj i čuvanje naturalnog (nedorađenog) odnosno dorađenog sjemenskog materijala pojedinih vrsta, sorti i kategorija, koji obezbjeđuje očuvanje njihovog kvaliteta i zdravstvenog stanja i prostor za smještaj otpada koji je nastao doradom sjemenskog materijala;

2) uređaje i opremu za dosušivanje, prečišćavanje, selektiranje, pakovanje, zatvaranje ambalaže i plombiranje, a u zavisnosti od vrste sjemenskog materijala koji se dorađuje;

3) u radnom odnosu lice koje je odgovorno za doradu sjemenskog materijala (u daljem tekstu: odgovorno lice dorađivača), sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer: ratarski, povrtarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje).

Upis u Registar dorađivača vrši se na osnovu zahtjeva koji sadrži podatke o:

1) dorađivaču (naziv, sjedište, adresa, jedinstveni matični broj, poreski broj i šifra djelatnosti);

2) odgovornom licu (ime i prezime, adresa, jedinstveni matični broj i školska sprema);

3) vrsti, sorti i kategoriji sjemenskog materijala.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana dostavlja se sljedeća dokumentacija:

1) dokaz o pravu raspolaganja, odnosno korišćenja skladišnog prostora za smještaj i čuvanje sjemenskog materijala (izvod iz posjedovnog lista, odnosno ugovor o zakupu);

2) dokaz o zaposlenju i stručnoj spremi odgovornog lica;

3) potvrdu o registraciji u CRPS-a.

Ako dorađivač obavlja djelatnost na više različitih mjesta, uz zahtjev dostavlja dokumentaciju iz stava 3 tač. 1, 2 i 3.

Dorađivač je dužan da svaku promjenu uslova za obavljanje djelatnosti prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.

+ **Vidi:**

čl. 20. Zakona - 61/2011-21.

Član 24

Dorađivač se briše iz registra dorađivača, ako prestane da obavlja djelatnost ili prestane da ispunjava uslove iz člana 23 stav 1 ovog zakona.

Ispunjenost uslova iz člana 23 stav 1 ovog zakona utvrđuje organ uprave.

Po žalbi na rješenje o ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana, kao i na druge pojedinačne upravne akte koje, u skladu sa ovim zakonom, donosi organ uprave, odlučuje Ministarstvo.

U rješenju o upisu dorađivača u Registar dorađivača moraju biti navedene vrste i kategorije sjemenskog materijala koje dorađivač ima pravo da dorađuje.

Dokumentaciju na osnovu koje se vrši upis dorađivača u Registar dorađivača, organ uprave je dužan da čuva, u originalu, najmanje tri godine od dana brisanja dorađivača iz Registra dorađivača.

Registar dorađivača vodi organ uprave.

Podaci iz Registra dorađivača su javni.

Sadržinu, oblik i način vođenja Registra dorađivača propisuje Ministarstvo.

Član 25

Ako je sjemenski materijal određene biljne vrste i sorte dorađivalo više dorađivača, smatra se da je sjemenski materijal doradio dorađivač koji je posljednji vršio doradu.

+ **Vidi:**

čl. 12. Zakona - 48/2015-22.

Član 26

Dorađivač koji u postupku dorade priprema mješavine sjemenskog materijala različitih sorti ili vrsta poljoprivrednog bilja, u određenim procentima pojedinih komponenti sjemenskog materijala, mora ispunjavati uslove u pogledu opreme i tehnološkog postupka za pripremu mješavina i odgovoran je za njihovo stavljanje u promet.

Svaka od komponenti u mješavini iz stava 1 ovog člana mora ispunjavati propisane uslove kvaliteta za tu vrstu sjemenskog materijala i mora biti pojedinačno sertifikovana.

Uslove u pogledu sastava i pripreme mješavine sjemenskog materijala stavljanje u promet, način pakovanja, označavanja i vođenje evidencije mješavina, propisuje Ministarstvo.

Evidenciju mješavina iz stava 3 ovog člana vodi dorađivač.

+ **Vidi:**

čl. 21. Zakona - 61/2011-21.

čl. 13. Zakona - 48/2015-22.

Član 26a

Mješavine sjemenskog materijala mogu se staviti u promet na osnovu odobrenja organa uprave, ako komponente mješavine, prije miješanja, ispunjavaju uslove za stavljanje u promet.

Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana dorađivač podnosi organu uprave.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana sadrži podatke o nazivu i sastavu mješavine (u procentima u odnosu na masu različitih komponenti) i namjeni mješavine, a ukoliko dorađivač posjeduje naučne dokaze o djelotvornosti mješavine u sprječavanju širenja određenih štetnih organizama, uz zahtjev prilaže i te dokaze.

Obrazac i sadržaj zahtjeva iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 22. Zakona - 61/2011-21.

Član 27

Dorađivač je dužan da vodi knjigu evidencije i čuva dokumentaciju o količini preuzetog naturalnog i dorađenog sjemenskog materijala najmanje šest godina.

Knjiga evidencije iz stava 1 ovog člana sadrži, naročito:

- 1) broj rješenja o upisu u Registar dorađivača;
- 2) ime odgovornog lica;
- 3) raspored prostora u objektu sa jasno označenim dijelovima gdje se nalazi nedorađeni i dorađeni sjemenski materijal, sa naznakom za vrstu, odnosno sortu sjemenskog materijala;
- 4) ukupnu količinu dorađenog sjemenskog materijala;
- 5) podatke o načinu dorade;
- 6) datum izvođenja dorade.

Obrazac knjige evidencije iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 28

Dorađivač je dužan da uništi otpad nastao doradom sjemena sitnosjemenih mahunarki, kao i otpad

koji ima sjeme parazitnih biljaka, korova i sjeme zaraženo štetnim organizmima, u prisustvu fitosanitarnog inspektora.

Otpad nastao doradom sjemenskog materijala drugih biljnih vrsta može da se koristi za ishranu ljudi, životinja ili za industrijsku preradu, ako je njegov kvalitet u skladu sa propisima kojima se uređuju standardi kvaliteta u toj oblasti.

Ministarstvo propisuje način uništavanja otpada iz stava 1 ovog člana.

+ **Vidi:**

čl. 10. Zakona - 61/2011-21.

Član 29

Tokom žetve, odnosno berbe, prevoza i čuvanja do dorade, proizvođač naturalno sjeme mora držati međusobno odvojeno i obilježeno.

Naturalno sjeme koje se prevozi od njive do mjesta skladištenja, odnosno čuvanja ili dorade mora da prati dokumentacija o proizvođaču, katastarskoj parceli, vrsti, sorti i kategoriji naturalnog sjemena.

Dorađivač je dužan da, u roku od pet dana od dana prijema obranog, izvađenog i požnjevenog sjemenskog materijala, za svaki sjemenski usjev, prijavi organu uprave preuzetu količinu naturalnog sjemena.

Način prijave obranog, izvađenog i požnjevenog sjemenskog materijala propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 14. Zakona - 48/2015-22.

V. KVALITET SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 30

Kvalitet sjemenskog materijala, u smislu ovog zakona, je čistoća, vlaga, klijavost, zdravstveno stanje, kalibraža i čistoća vrste i sorte.

+ **Vidi:**

čl. 23. Zakona - 61/2011-21.

Član 31

Kvalitet sjemenskog materijala mora se utvrditi za svaku partiju sjemena, prije stavljanja u promet.

Dozvoljenu količinu sjemena u partiji za pojedine vrste sjemenskog materijala i njihove mješavine propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 24. Zakona - 61/2011-21.

Član 32

Sjemenski materijal u pogledu kvaliteta mora da ispunjava propisane norme kvaliteta.

Ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta sjemenskog materijala vrši se prije stavljanja u promet.

Za kvalitet sjemenskog materijala u prometu odgovoran je proizvođač, odnosno uvoznik.

Kvalitet sjemenskog materijala za pojedine vrste poljoprivrednog bilja propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 25. Zakona - 61/2011-21.

čl. 15. Zakona - 48/2015-22.

Član 33

Ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta sjemenskog materijala vrši laboratorija koju ovlasti organ uprave (u

daljem tekstu: Ovlašćena laboratorija) i koja ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme.

Dorađivač odnosno proizvođač podnosi prijavu za ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta, odnosno uzimanje uzoraka sjemenskog materijala Ovlašćenoj laboratoriji.

Uz prijavu iz stava 2 ovog člana dorađivač odnosno proizvođač prilaže sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 26. Zakona - 61/2011-21.

čl. 16. Zakona - 48/2015-22.

Član 34

Ovlašćena laboratorija uzima uzorak sjemenskog materijala radi utvrđivanja kvaliteta.

Poslove uzimanja uzoraka sjemenskog materijala iz stava 1 ovog člana može da obavlja i privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako ima zaposleno lice koje je završilo specijalističke studije, odnosno poljoprivredni fakultet (smjer ratarski, povrtarski opšti ili smjer zaštite bilja), sa najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

Ispunjenost uslova utvrđuje i evidenciju lica koja uzimaju uzorke iz stava 2 ovog člana vodi organ uprave.

Količinu sjemenskog materijala koja se uzima kao uzorak i način označavanja uzorka propisuje Ministarstvo.

Obrazac prijave za ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta sjemenskog materijala, odnosno uzimanja uzoraka propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 27. Zakona - 61/2011-21.

Član 35

O izvršenom ispitivanju kvaliteta sjemenskog materijala ovlašćena laboratorija sačinjava izvještaj o ispitivanju kvaliteta i dostavlja ga proizvođaču i ogranu uprave.

Ovlašćena laboratorija dužna je da čuva ispitane uzorke sjemenskog materijala godinu dana od dana izdavanja izvještaja o ispitivanju kvaliteta, a dokumentaciju o ispitivanju sjemenskog materijala najmanje šest godina od dana izdavanja izvještaja iz stava 1 ovog člana.

Ovlašćena laboratorija dužna je da čuva ispitane uzorke krtola, lukovica i češnjeva mjesec dana od dana izdavanja izvještaja o ispitivanju njihovog kvaliteta, a dokumentaciju o ispitivanju, šest godina od dana izdavanja izvještaja iz stava 1 ovog člana.

Metode uzorkovanja i ispitivanja kvaliteta sjemenskog materijala, obrazac izvještaja o ispitivanju kvaliteta sjemena, kao i način čuvanja uzoraka krtola, lukovica i češnjeva propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 27. Zakona - 61/2011-21.

čl. 17. Zakona - 48/2015-22.

Član 36

Proizvođač, odnosno uvoznik odgovoran je za štetu krajnjem korisniku, ako sjemenski materijal ne ispunjava uslove u pogledu deklarisanje vrste, sorte i kvaliteta sjemenskog materijala.

+ **Vidi:**

čl. 18. Zakona - 48/2015-22.

VI. PAKOVANJE, DEKLARISANJE I ETIKETIRANJE

Član 37

Sjemenski materijal u prometu mora odgovarati deklariranoj vrsti i sorti, propisanim normama kvaliteta, mora biti originalno pakovan i imati deklaraciju uz otpremnicu i etiketu (deklaracija na ambalaži).

Sjemenski materijal u prometu mora da odgovara kvalitetu označenom u deklaraciji i na etiketi.

Sjemenski materijal u partijama mora biti u originalnom pakovanju i označen na propisani način koji obezbeđuje izvornost pakovanja i očuvanja njegovog kvaliteta.

Ako je sjemenski materijal organskog porijekla ili je genetički modifikovan mora biti označen u skladu sa propisima kojima se uređuje organska proizvodnja ili genetički modifikovani organizami, a ako je tretiran hemikalijama ili fitofarmaceutskim preparatima, upotrijebljena sredstva, odnosno preparati moraju biti naznačeni na deklaraciji.

U zavisnosti od vrste i kategorije sjemenskog materijala deklaracija i etiketa mora biti jedinstvena prema sadržaju, veličini, boji i mora imati serijski broj.

Količinu sjemenskog materijala za sitna pakovanja, način njihovog pakovanja i označavanja i način pakovanja i označavanja mješavina i pojedinih biljnih vrsta propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[čl. 28. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 19. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 38

Zahtjev za izdavanje deklaracije, odnosno etikete dorađivač odnosno proizvođač sjemenskog materijala podnosi ovlašćenom pravnom licu.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se laboratorijski izvještaj o izvršenom ispitivanju kvaliteta sjemenskog materijala.

Uvezeni sjemenski materijal deklariraju zemlja izvoznica, a odgovoran je uvoznik sjemenskog materijala.

Pakovanje i etiketiranje sjemenskog materijala prije stavljanja u promet vrši dorađivač u mjestu dorade, uz prisustvo predstavnika ovlašćenog pravnog lica.

Evidenciju o izdatim deklaracijama, odnosno etiketama vodi ovlašćeno pravno lice.

Obrazac deklaracije i etikete, njihovu sadržinu, način izdavanja i vođenja evidencije propisuje Ministarstvo.

Deklaracija i etiketa uvezenog sjemenskog materijala mora biti prevedena na crnogorski jezik, a za prevod je odgovoran uvoznik.

+ **Vidi:**

[čl. 29. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 20. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 39

Zabranjeno je stavljanje u promet sjemenski materijal kojem je rok važenja na deklaraciji i etiketi istekao, odnosno prije nego se produži važenje deklaracije.

Sjemenski materijal iz stava 1 ovog člana može da se stavi u promet ako se u postupku ispitivanja utvrdi da odgovara propisanom kvalitetu.

Način pakovanja, etiketiranja i deklariranja sjemenskog materijala, zahtjev za produženje važenja deklaracije, kao i postupak i period produženja važenja deklaracije propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[čl. 30. Zakona - 61/2011-21.](#)

Član 40

Zabranjeno je prepakivanje sjemenskog materijala.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, dorađivač, odnosno uvoznik može da vrši prepakivanje sjemenskog materijala, uz saglasnost organa uprave.

Zahtjev za prepakivanje sjemenskog materijala dorađivač, odnosno uvoznik podnosi organu uprave.

Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana dorađivač, odnosno uvoznik prilaže deklaraciju, odnosno sertifikat o sortnosti sjemena (OECD) ili odgovarajuća dokumenta o sortnosti, sertifikat o kvalitetu sjemena (ISTA) ili odgovarajuća dokumenta o kvalitetu i fitosertifikat izdat od nadležnog organa zemlje izvoznice u skladu sa zakonom kojim je uređena zdravstvena zaštita bilja, kao i saglasnost proizvođača sjemenskog materijala.

+ **Vidi:**

[čl. 31. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 21. Zakona - 48/2015-22.](#)

VII. PROMET SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 41

Prometom sjemenskog materijala može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako je upisan u Registar za promet sjemenskog materijala na veliko ili u Registar za promet sjemenskog materijala na malo.

Prometom sjemenskog materijala na veliko može da se bavi privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako za poslove prometa ima u radnom odnosu lice sa završenim VII nivoom, (podnivo VIII) nacionalnog okvira kvalifikacije iz sektora poljoprivrede (smjer: voćarsko-vinogradarski, ratarski, povrtarski, opšti, šumarski, pejzažne arhitekture ili bilo koji drugi smjer povezan sa biljnom proizvodnjom) i objekat za skladištenje, odnosno prodaju sjemenskog materijala.

Prometom sjemenskog materijala na malo može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako u svakom prodajnom objektu ima zaposleno lice sa završenim IV stepenom srednje poljoprivredne škole.

Izuzetno od st. 2 i 3 ovog člana, privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, koji prodaje sjemenski materijal u sitnim pakovanjima, ne mora imati zaposleno lice iz stava 3 ovog člana.

Ispunjenost uslova iz st. 2 i 3 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Upis u Registar za promet sjemenskog materijala na veliko, odnosno u Registar za promet sjemenskog materijala na malo vrši se na osnovu zahtjeva.

Registar za promet sjemenskog materijala na veliko, odnosno Registar za promet sjemenskog materijala na malo vodi organ uprave.

Privredna društva, odnosno druga pravna lica i preduzetnici koji su upisani u registre iz stava 1 ovog člana dužni su da svaku promjenu podataka upisanih u registre prijave organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.

Podaci iz Registra za promet sjemenskog materijala na veliko, odnosno Registra za promet sjemenskog materijala na malo su javni.

Sadržaj, oblik i način vođenja Registra za promet sjemenskog materijala na veliko i Registra za promet sjemenskog materijala na malo, kao i sadržaj zahtjeva za upis u registre, sa potrebnom dokumentacijom, propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[čl. 22. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 42

U promet može da se stavi sjemenski materijal sorti koje su upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

+ **Vidi:**

čl. 32. Zakona - 61/2011-21.

Član 43

Sjemenski materijal u prometu mora da se skladišti i čuva na način i pod uslovima koji obezbjeđuje očuvanje njegovog kvaliteta.

Promet sjemenskog materijala može se obavljati samo u prodajnom objektu.

Uslove koje mora da ispunjava prodajni objekat i skladište i način i uslove skladištenja sjemenskog materijala utvrđuje Ministarstvo.

Član 44

Na promet sjemenskog materijala namijenjenog za organsku proizvodnju, pored uslova utvrđenih ovim zakonom, primjenjuju se i uslovi utvrđeni propisima kojima je uređena organska proizvodnja.

VIII. UVOZ SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 45

Uvozom sjemenskog materijala može da se bavi privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik (u daljem tekstu: uvoznik), ako ima u vlasništvu ili po osnovu ugovora o zakupu koristi registrovano carinsko skladište i ispunjava uslove iz člana 41 stav 2 ovog zakona i upisan je u Registar uvoznika.

Uvoznik može da uvozi sjemenski materijal sorti koje su upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja i koje ima fitosertifikat izdat od nadležnog organa zemlje izvoznice u skladu sa zakonom kojim je uređena zdravstvena zaštita bilja.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Upis u Registar uvoznika vrši se na osnovu zahtjeva.

Registar uvoznika vodi organ uprave.

Uvoznik, koji nije upisan u Registar za promet sjemenskog materijala na malo i Registar za promet sjemenskog materijala na veliko, dužan je da uvezeni sjemenski materijal isporučuje samo licima upisanim u Registar iz člana 41 ovog zakona i registrovanim proizvođačima.

Uvoznici upisani u registar iz stava 1 ovog člana dužni su da svaku promjenu podataka upisanih u registar prijave organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.

Podaci iz Registra uvoznika su javni.

Sadržaj, oblik i način vođenja Registra uvoznika i sadržaj zahtjeva i uslove za skladišta iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 32. Zakona - 61/2011-21.

čl. 23. Zakona - 48/2015-22.

Član 46

Sjemenski materijal može da se uvozi samo u originalnom pakovanju.

Naturalno sjeme može se uvoziti, ako je sortno i ako je proizvedeno za račun domaćeg naručioca.

Pakovanje, deklarisanje i etiketiranje dorađenog naturalnog sjemena vrši se u skladu sa članom 38 ovog zakona.

O uvezenim količinama sjemenskog materijala i sjemenskih mješavina uvoznik je dužan da vodi evidenciju.

Sadržaj, oblik i način vođenja evidencije iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 47

Uvezeni sjemenski materijal, uz otpremnicu, mora da ima fitosertifikat u skladu sa zakonom kojim je uređena zdravstvena zaštita bilja, sertifikat o sortnosti sjemenskog materijala (OECD) ili odgovarajuća dokumenta o sortnosti, sertifikat o kvalitetu sjemenskog materijala (ISTA) ili odgovarajuća dokumenta o kvalitetu, izdata od nadležnog organa zemlje izvoznice.

Uvezeni sjemenski materijal mora da ima deklaraciju izdatu od nadležnog organa zemlje izvoznice, a pri stavljanju u promet na teritoriji države obilježava se u skladu sa članom 38 ovog zakona.

Sjemenski materijal biljnih vrsta koje nijesu obuhvaćene sistemom OECD sertifikacije, kao i uvoz sjemenskog materijala iz zemalja koje nijesu članice OECD, mora da prati dokument o sortnosti izdat od nadležnog organa zemlje izvoznice.

Kvalitet sjemenskog materijala iz stava 3 ovog člana mora biti ispitan u skladu sa ovim zakonom.

+ **Vidi:**

[čl. 1. Zakona - 73/2010-11.](#)

[čl. 33. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 24. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 48

Sjemenski materijal može se uvoziti samo od proizvođača koji su registrovani i pod kontrolom nadležnog organa zemlje izvoznice.

Sjemenski materijal koji se uvozi podliježe obaveznoj kontroli sortnosti i kvaliteta koju vrši fitosanitarni inspektor, na graničnom prelazu.

Za kvalitet i autentičnost uvezenog sjemenskog materijala odgovoran je uvoznik.

Uvoznici sjemenskog materijala dužni su da uvoz pošiljke sjemenskog materijala prijave fitosanitarnom inspektoru na graničnom prelazu radi pregleda.

Uvoz sjemenskog materijala može se vršiti preko graničnih prelaza na kojima je organizovan fitosanitarni pregled.

Za pregled pošiljki iz stava 4 ovog člana uvoznik plaća naknadu koja je prihod budžeta Crne Gore.

Način prijave pošiljke sjemenskog materijala i visinu naknade iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[čl. 34. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 25. Zakona - 48/2015-22.](#)

IX. PRIZNAVANJE SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA I UPIS U REGISTAR SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA

1. Priznavanje sorti poljoprivrednog bilja

Član 49

Priznavanje sorti poljoprivrednog bilja, u smislu ovog zakona, je priznavanje sorte (u daljem tekstu: priznavanje sorte), ako je ona rezultat hibridizacije ili selekcije, odnosno ako se biološki razlikuje od druge priznate sorte, a koja je u procesu priznavanja poslužila kao standardna sorta.

+ **Vidi:**

čl. 35. Zakona - 61/2011-21.

Član 50

U postupku priznavanja sorte utvrđuje se kvalitet i druge bitne osobine na osnovu kojih se sorta može priznati, a sjemenski materijal te sorte umnožavati i stavljati u promet kao sortni na teritoriji države.

+ **Vidi:**

čl. 1. Zakona - 73/2010-11.

Član 51

Sorta se priznaje ako se utvrdi da:

- 1) je različita, uniformna i stabilna (DUS test);
- 2) ima povoljnu proizvodnu i upotrebnu vrijednost (VCU test) kod propisanih vrsta;
- 3) je ime sorte određeno u skladu sa zakonom.

+ **Vidi:**

čl. 36. Zakona - 61/2011-21.

Član 52

Sorta je različita ako se najmanje po jednoj od značajnih osobina jasno razlikuje od bilo koje druge poznate sorte iste vrste.

Sorta je uniformna ukoliko je dovoljno ujednačena u osobinama po kojima se razlikuje od drugih sorti, bez obzira na odstupanja koja se mogu očekivati u toku njenog razmnožavanja.

Sorta je stabilna ako njene bitne osobine ostaju nepromijenjene i poslije više uzastopnih razmnožavanja, kao i poslije svakog pojedinačnog ciklusa razmnožavanja.

+ **Vidi:**

čl. 37. Zakona - 61/2011-21.

Član 53

Proizvodnim i upotrebnim osobinama sorti smatraju se:

- 1) prinos;
- 2) kvalitet proizvoda;
- 3) druge osobine koje su od uticaja na povećanje obima proizvodnje ili poboljšanja kvaliteta.

Član 54

Postupak priznavanja sorte pokreće se na osnovu zahtjeva koji podnosi oplemenjivač sorte ili njegov ovlašćeni zastupnik (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se organu uprave posebno za svaku sortu.

Naziv sorte može biti svaka riječ, kombinacija riječi, kombinacija riječi i brojeva ili kombinacija slova i brojeva, osim ako propisima kojima se uređuje zaštita novih sorti poljoprivrednog i šumskog bilja nije drukčije određeno. Ime sorte mora omogućiti razlikovanje sorte od bilo koje druge poznate sorte iste ili srodne vrste. Ime sorte ne smije navoditi na pogrešan zaključak naročito u pogledu porijekla i osobina sorte.

Obrazac i sadržinu zahtjeva iz stava 1 ovog člana, kao i kriterijume za određivanje naziva sorte propisuje Ministarstvo.

Član 55

Na zahtjev organa uprave podnosilac zahtjeva dužan je da uz zahtjev dostavi na uvid dokumentaciju o radu na stvaranju sorte.

Podaci i dokumentacija koji se odnose na porijeklo izvornog materijala i na opis procesa stvaranja sorte su službena tajna.

Član 56

Organ uprave je dužan da obavijesti podnosioca zahtjeva da će sorta biti ispitivana i da od njega zatraži potrebnu količinu sjemenskog materijala radi ispitivanja.

Na osnovu obavještenja iz stava 1 ovog člana podnosilac zahtjeva je dužan da blagovremeno dostavi organu uprave sjemenski materijal u količini i na način koji propiše Ministarstvo.

Ako podnosilac zahtjeva ne ispuni uslove iz stava 2 ovog člana zahtjev će se odbaciti.

Član 57

Različitost, uniformnost i stabilnost sorte, kao i upotrebna i proizvodna vrijednost sorte utvrđuje se ispitivanjima na oglednom polju i u laboratoriji.

Za sve biljne vrste ili grupu biljnih vrsta, mjesto, metode i vrijeme trajanja ispitivanja propisuje Ministarstvo.

Troškove ispitivanja iz stava 1 ovog člana snosi podnosilac zahtjeva.

Član 58

Ispitivanje sorte na oglednom polju i u laboratoriji vrši se pod šifrovanim oznakama koje predstavljaju službenu tajnu. Šifre se otvaraju i zatvaraju svake godine i o dobijenim rezultatima organ uprave obavještava podnosioca zahtjeva.

Član 59

Ispitivanja u postupku priznavanja sorte u cilju utvrđivanja proizvodne i upotrebne vrijednosti sorte vrši se istovremeno sa jednom ili više sorti standarda.

Sorta standard može biti samo sorta koja je upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja i koja po svojim biološkim i proizvodnim osobinama ima najveću vrijednost za namjenu za koju se vrši ispitivanje.

Ako se za pojedinu vrstu poljoprivrednog bilja, tip unutar vrste poljoprivrednog bilja ili za određenu namjenu ne može odrediti sorta standard iz stava 2 ovog člana, sorta se ispituje bez sorte standarda jednu godinu.

Član 60

Ispitivanje sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji vrši pravno ili fizičko lice koje ima potrebno zemljište, opremu i stručna lica za vršenje ispitivanja (u daljem tekstu: izvođač oglada).

Ugovor sa izvođačem oglada za ispitivanje sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji zaključuje organ uprave, u skladu sa zakonom.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Organ uprave će priznati rezultate ispitivanja DUS testova koji su urađeni u zemlji članici UPOV-a.

Izvođač oglada koji je zaključio ugovor o ispitivanju sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji dužan je da dostavi organu uprave rezultate ispitivanja izvršenih prema propisanoj metodi i obavezama iz ugovora.

Uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 61

Obradu rezultata ispitivanja iz člana 60 stav 6 ovog zakona vrši organ uprave.

Obrada rezultata iz stava 1 ovog člana vrši se po metodi koju propisuje Ministarstvo.

Konačni rezultati ispitivanja dostavljaju se stručnoj komisiji, radi ocjene proizvodne i upotrebne vrijednosti sorte, kao i njene različitosti, uniformnosti i stabilnosti, a godišnji rezultat dostavlja se podnosiocu zahtjeva.

Stručnu komisiju iz stava 3 ovog člana obrazuje organ uprave.

Član 62

Za sorte povrća koje su poslije prve godine ispitivanja na oglednom polju pokazale bolje proizvodne i upotrebne vrijednosti od sorte standard, podnosilac zahtjeva može podnijeti organu uprave zahtjev za privremeno priznavanje sorte.

Zahtjev za privremeno priznavanje sorte povrća razmatra stručna komisija iz člana 61 stav 3 ovog zakona.

Na osnovu predloga stručne komisije iz stava 2 ovog člana, organ uprave donosi rješenje o privremenom priznavanju sorte povrća u trajanju od godinu dana.

Za vrijeme trajanja privremenog priznavanja sorte nastavlja se ispitivanje sorte u skladu sa ovim zakonom.

Član 63

Na osnovu rezultata ispitivanja sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji, a na predlog stručne komisije iz člana 61 stav 3 ovog zakona, organ uprave donosi rješenje o priznavanju sorte ili o odbijanju zahtjeva.

2. Upis u Registar sorti poljoprivrednog bilja

Član 64

Na osnovu rješenja o priznavanju sorte, odnosno o privremenom priznavanju sorte organ uprave vrši upis sorte u Registar sorti poljoprivrednog bilja osim ukrasnog, aromatičnog i ljekovitog za koje nije obavezan upis.

Registar sorti poljoprivrednog bilja vodi organ uprave.

Za vrijeme za koje je sorta upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja sjeme sorte može se stavljati u promet.

Sadržinu i način vođenja Registra sorti poljoprivrednog bilja bliže propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

čl. 38. Zakona - 61/2011-21.

Član 65

Registar sorti poljoprivrednog bilja sadrži podatke naročito o:

- 1) novostvorenim domaćim sortama;
- 2) stranim sortama priznatim od nadležnog organa strane države;
- 3) domaćim i odomaćenim sortama;
- 4) sortama koje su privremeno priznate.

Sorta upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja podliježe obaveznom ispitivanju upotrebne i

proizvodne vrijednosti (VCU TEST) prema propisanim metodama radi stavljanja na Listu preporučenih sorti.

Ispitivanje sorte iz stava 1 ovog člana vrši se u skladu sa članom 57 stav 2 ovog zakona.

Član 66

U Registar sorti poljoprivrednog bilja mogu se upisati odomaćene sorte koje ne ispunjavaju sve uslove propisane ovim zakonom za upis u Registar sorti poljoprivrednog bilja i one se posebno obilježavaju.

Uzorci sjemenskog materijala domaćih i odomaćenih sorti koje su upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja čuvaju se u referentnoj kolekciji biljnih gena u skladu sa propisima koji uređuju biljne genetske resurse.

Organ uprave upisuje sorte iz stava 1 ovog člana u Registar sorti poljoprivrednog bilja na osnovu opšte poznatih podataka o proizvodnoj i upotrebnoj vrijednosti sorte.

Strana sorta upisuje se u Registar sorti poljoprivrednog bilja, ako je priznata od nadležnog organa strane države, ako ima dokaz o vlasniku, održavaocu, odnosno ovlašćenom zastupniku i o rezultatima DUS testa.

Uzorak sorte koja je upisana u Registar poljoprivrednog bilja ili je njen upis u toku čuva se kao standardni uzorak u referentnoj kolekciji.

Upis strane sorte u Registar sorti poljoprivrednog bilja vrši se na osnovu zahtjeva korisnika strane sorte.

Obrazac i sadržinu zahtjeva iz stava 4 ovog člana i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev propisuje Ministarstvo.

Član 67

Organ uprave donosi rješenje o brisanju sorti iz Registra sorti poljoprivrednog bilja, ako:

- 1) je isteklo 15 godina od dana upisa sorte u Registar sorti poljoprivrednog bilja;
- 2) to zatraži podnosilac zahtjeva;
- 3) održavalac sorte ne obezbjeđuje održavanje sorte na način koji garantuje očuvanje sortnosti, uniformnosti i stabilnosti;
- 4) vlasnik sorte ili njegov ovlašćeni zastupnik ne obezbijedi uzorak sjemena sorte potreban za provjeru sortnosti, uniformnosti i stabilnosti i čuvanje standardnog uzorka ili njegove obnove.

Sorta koja je brisana iz Registra sorti poljoprivrednog bilja može se staviti u promet najduže tri godine od dana brisanja iz Registra sorti poljoprivrednog bilja.

Član 68

Organ uprave utvrđuje spisak upisanih, odnosno brisanih sorti iz Registra sorti poljoprivrednog bilja, kao i Listu preporučenih sorti.

Lista preporučenih sorti poljoprivrednog bilja objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

+ **Vidi:**

[čl. 1. Zakona - 73/2010-11.](#)

Član 69

Za priznavanje i upis u Registar sorti poljoprivrednog bilja plaća se naknada.

Naknadu iz stava 1 ovog člana plaća podnosilac zahtjeva.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada Crne Gore.

Naknada iz stava 1 ovog člana prihod je budžeta države.

+ **Vidi:**

čl. 1. Zakona - 73/2010-11.

Član 70

Uzorak sorte koja je upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja ili je njen upis u toku čuva se kao standardni uzorak.

3. Održavanje sorte

Član 71

Održavalac sorte dužan je da održava sortu po propisanim metodama sve dok je sorta upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

Održavalac sorte dužan je da, na zahtjev organa uprave, dostavi uzorak sjemenskog materijala sorte u roku od 15 dana, radi:

- 1) provjere da li se sorta održava na način kojim se ne mijenjaju sortnost, uniformnost i stabilnost;
- 2) čuvanja standardnog uzorka i njegove obnove.

Metode održavanja sorte propisuje Ministarstvo.

Član 72

Kontrola održavanja sorte obuhvata provjeru održavanja sortnosti, uniformnosti i stabilnosti sorte.

Kontrolu održavanja sorte vrši ovlašćeno pravno lice.

Ako organ uprave, na osnovu rezultata kontrole održavanja sorte iz st. 1 i 2 ovog člana, utvrdi da održavalac sorte nije održao sortu na način koji garantuje očuvanje sortnosti, stabilnosti i uniformnosti oduzima mu pravo održavanja sorte, a ako je jedini održavalac, sorta se briše iz Registra sorti poljoprivrednog bilja.

Kontrola održavanja sorte vrši se po metodama koje propisuje Ministarstvo.

Član 73

Troškove kontrole održavanja sorte snosi održavalac sorte od koga je uzet uzorak.

X. KONTROLNA ISPITIVANJA SJEMENA

+ **Vidi:**

čl. 39. Zakona - 61/2011-21.

Član 74

Sjemenski materijal koji se proizvodi i stavlja u promet podliježe kontrolnom ispitivanju, radi provjere metoda sertifikacije u postupku proizvodnje sjemenskog materijala.

Kontrolnim ispitivanjem sjemena se provjerava sortnost (originalnost), genetička čistoća, zdravstveno stanje i ispunjavanje ostalih zahtjeva u pogledu kvaliteta sjemena poljoprivrednog bilja.

+ **Vidi:**

čl. 39. i 40. Zakona - 61/2011-21.

čl. 26. Zakona - 48/2015-22.

Član 75

Kontrolna ispitivanja sjemenskog materijala vrši organ uprave prema godišnjem programu koji naročito sadrži nosioce poslova i potrebna finansijska sredstva.

Za kontrolna ispitivanja organ uprave može ovlastiti pravno lice iz člana 14 stav 2 ovog zakona.

Troškovi kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala finansiraju se iz budžeta Crne Gore.

Bliži sadržaj godišnjeg programa propisuje Ministarstvo.

+ **Vidi:**

[čl. 39. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 27. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 76

Ministarstvo propisuje metode uzimanja uzoraka sjemena, procenat uzoraka koji se uzima svake godine za kontrolno ispitivanje sjemena, kao i način vršenja kontrolnog ispitivanja sjemena.

+ **Vidi:**

[čl. 39. Zakona - 61/2011-21.](#)

Član 77

Troškove kontrolnog ispitivanja sjemena snosi Ministarstvo.

U slučaju da uzorak sjemena ne odgovara propisanom, odnosno deklarisanom kvalitetu, troškove kontrolnog ispitivanja snosi lice od koga je uzet uzorak sjemena.

+ **Vidi:**

[čl. 39. Zakona - 61/2011-21.](#)

XI. INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 78

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave preko fitosanitarnog inspektora, u skladu sa zakonom.

+ **Vidi:**

[čl. 10. Zakona - 61/2011-21.](#)

1. Ovlašćenja inspektora

Član 79

Fitosanitarni inspektor vrši inspeksijski nadzor naročito u odnosu na:

- 1) ispunjenost uslova za upis u propisane registre;
- 2) vođenje evidencije o proizvodnji sjemenskog materijala;

2a) stručnu kontrolu koju vrši ovlašćeno pravno lice i stručnu kontrolu pod nadzorom koji vrši registrovani proizvođač;

- 3) priznavanje sorti poljoprivrednog bilja;

4) sorte upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja i ostvarivanje prava korišćenja zaštićenih sorti.

+ **Vidi:**

[čl. 10. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 28. Zakona - 48/2015-22.](#)

2. Upravne mjere i radnje

Član 80

Pored upravnih mjera i radnji propisanih zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor, fitosanitarni inspektor, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

- 1) zabrani proizvodnju sjemenskog materijala, ako nije upisan ili je brisan iz Registra proizvođača;
- 2) zabrani proizvodnju sjemenskog materijala, ako nije podnešena prijava za vršenje stručne kontrole u skladu sa članom 15 ovog zakona;
- 3) zabrani proizvodnju, korišćenje i promet sjemenskog materijala sorti koje nisu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja, odnosno koje su brisane iz Registra sorti poljoprivrednog bilja;
- 4) zabrani proizvodnju, korišćenje i stavljanje u promet sjemenskog materijala suprotno odredbama ovog zakona;
- 5) zabrani promet sjemenskog materijala van prodajnog objekta;
- 6) oduzme i uništi sjemenski materijal koji se proizvodi, koristi i stavlja u promet suprotno odredbama ovog zakona.

+ **Vidi:**

čl. 10. Zakona - 61/2011-21.

XII. KAZNENE ODREDBE

Član 81

Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) se bavi proizvodnjom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar proizvođača sjemenskog materijala (član 5 stav 1);
- 2) se bavi proizvodnjom sjemenskog materijala, a nema zaključen ugovor o saradnji sa proizvođačem (član 5 stav 2);
- 3) ne dostavi organu uprave primjerak ugovora o saradnji sa proizvođačem radi upisa u evidenciju i sprovođenja stručne kontrole proizvodnje sjemenskog materijala (član 5 stav 3);
- 4) svaku promjenu uslova za obavljanje djelatnosti ne prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene (član 7 stav 5);
- 5) ne vodi knjigu evidencije o proizvodnji sjemenskog materijala (član 9 stav 1);
- 6) proizvodi sjemenski materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja (član 10 stav 1);
- 7) stavi u promet na teritoriji države sjemenski materijal iz člana 12 stav 1 ovog zakona (član 12 stav 4);
- 8) ne izvještava organ uprave o obavljenoj stručnoj kontroli nakon završene stručne kontrole svake kulture (član 14 stav 6);
- 9) nakon obavljene stručne kontrole pod nadzorom, izvještaj o izvršenoj stručnoj kontroli ne dostavi organu uprave (član 15 stav 3);
- 10) ne podnese prijavu za vršenje stručne kontrole proizvodnje sjemenskog materijala organu uprave (član 16 stav 1);
- 11) stavlja u promet sjemenski materijal koji nije doraden (član 21 stav 1);
- 12) se bavi doradom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar dorađivača sjemenskog materijala (član 22 stav 1);
- 13) ne prijavi organu uprave svaku promjenu uslova za obavljanje djelatnosti u roku od 15 dana od

dana nastale promjene (član 23 stav 5);

14) svaka od komponenti u mješavini iz člana 26 stav 1 ovog zakona nije pojedinačno sertifikovana (član 26 stav 2);

15) ne vodi knjigu evidencije o količini preuzetog naturalnog i doradenog sjemenskog materijala i ne čuva dokumentaciju najmanje šest godina (član 27 stav 1);

16) uništi otpad nastao doradom sjemena sitno sjemenih mahunarki, kao i otpad koji ima sjeme parazitnih biljaka, korova i sjeme zaraženo štetnim organizmima bez prisustva fitosanitarnog inspektora (član 28 stav 1);

17) nije tokom žetve, odnosno berbe, prevoza i čuvanja, naturalno sjeme međusobno držao odvojeno i obilježavao do dorade (član 29 stav 1);

18) ne prijavi organu uprave u roku od pet dana od dana prijema obranog, izvađenog i požnjevenog sjemenskog materijala, za svaki sjemenski usjev, preuzetu količinu naturalnog sjemena (član 29 stav 3);

19) ne čuva ispitane uzorke sjemenskog materijala godinu dana od dana izdavanja izvještaja o kvalitetu (član 35 stav 2);

20) ne čuva dokumentaciju o ispitivanju sjemenskog materijala najmanje šest godina od dana izdavanja izvještaja iz člana 35 stav 1 ovog zakona (član 35 stav 2);

21) ne čuva ispitane uzorke krtola, lukovice i češnjeva mjesec dana od dana izdavanja izvještaja o ispitivanju njihovog kvaliteta (član 35 stav 3);

22) ne čuva dokumentaciju o ispitivanju šest godina od dana izdavanja izvještaja iz člana 35 stav 1 ovog zakona (član 35 stav 3);

23) sjemenski materijal u prometu ne odgovara deklariranoj vrsti i sorti, nije originalno pakovan i nema deklaraciju uz otpremnicu i etiketu (deklaracija na ambalaži) (član 37 stav 1);

24) stavlja u promet sjemenski materijal koji ne odgovara kvalitetu označenom u deklaraciji i na etiketi (član 37 stav 2);

25) ne vodi evidenciju o izdatim deklaracijama i etiketama (član 38 stav 5);

26) deklaracija i etiketa uvezenog sjemenskog materijala nije prevedena na crnogorski jezik (član 38 stav 7);

27) stavi u promet sjemenski materijal kojem je rok važenja iz deklaracije i etikete istekao, odnosno prije nego se produži važenje deklaracije (član 39 stav 1);

28) prepakuje sjemenski materijal bez saglasnosti organa uprave (član 40 st. 1 i 2);

29) se bavi prometom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar za promet sjemenskog materijalom na veliko ili u Registar za promet sjemenskog materijala na malo (član 41 stav 1);

30) svaku promjenu podataka upisanih u registre ne prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene (član 41 stav 8);

31) stavi u promet sjemenski materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja (član 42);

32) sjemenski materijal u prometu ne skladišti i čuva na način i pod uslovima koji obezbjeđuju očuvanje njegovog kvaliteta (član 43 stav 1);

33) vrši promet sjemenskog materijala van prodajnog objekta (član 43 stav 2);

34) se bavi uvozom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar uvoznika (član 45 stav 1);

35) uvozi sjemenski materijal koji nije u originalnom pakovanju (član 46 stav 1);

36) uvozi naturalno sjeme koje nije sortno i nije proizvedeno za račun domaćeg naručioca (član 46 stav 2);

37) ne vodi evidenciju o uvezenim količinama sjemenskog materijala i sjemenskih mješavina (član 46 stav 4);

38) stavi u promet sorte poljoprivrednog bilja nakon isteka tri godine od dana brisanja iz Registra sorti poljoprivrednog bilja (član 67 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 100 eura do 500 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 150 eura do 1000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, pored novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci.

+ **Vidi:**

[čl. 1. Zakona - 73/2010-11.](#)

[čl. 72. Zakona - 40/2011-1.](#)

[čl. 41. Zakona - 61/2011-21.](#)

Član 82

- brisan -

+ **Vidi:**

[čl. 1. Zakona - 73/2010-11.](#)

[čl. 72. Zakona - 40/2011-1.](#)

[čl. 10. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 30. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 83

- brisan -

+ **Vidi:**

[čl. 1. Zakona - 73/2010-11.](#)

[čl. 72. Zakona - 40/2011-1.](#)

[čl. 42. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 30. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 83a

- brisan -

+ **Vidi:**

[čl. 43. Zakona - 61/2011-21.](#)

[čl. 30. Zakona - 48/2015-22.](#)

Član 84

- brisan -

+ **Vidi:**

[čl. 1. Zakona - 73/2010-11.](#)

[čl. 72. Zakona - 40/2011-1.](#)

[čl. 30. Zakona - 48/2015-22.](#)

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 85

Privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, koji se bave proizvodnjom, prometom i uvozom sjemenskog materijala dužni su poslovanje uskladiti sa ovim zakonom, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 86

Propisi na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o sjemenu i sadnom materijalu ("Službeni list RCG", br. 39/92 i 59/92) i Zakona o priznavanju sorti poljoprivrednog i šumskog bilja ("Službeni list SRJ", br. 12/98 i 37/02), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 86a

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

+ **Vidi:**

čl. 44. Zakona - 61/2011-21.

Član 86b

Od dana pristupanja Evropskoj uniji:

- dobavljači koji su registrovani u državi članici Evropske unije za proizvodnju, doradu, promet na malo i veliko i uvoz sjemenskog materijala smatraće se registrovanim u Crnoj Gori;
- o svim upisima i brisanjima iz Registra sorti i podloga, organu uprave i ovlašćenim pravnim licima iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona organ uprave obavještavaće Evropsku komisiju i države članice;
- sjemenski materijal koji je proizveden u državama članicama Evropske unije smatraće se da ispunjava zahtjeve utvrđene ovim zakonom;
- uvozom sjemenskog materijala smatraće se uvoz iz država koje nijesu članice Evropske unije (u daljem tekstu: treće zemlje);
- sorte sjemenskog materijala upisane u sortnu listu Evropske unije ili sortnu listu jedne od država članica Evropske unije smatraće se upisane u sortnu listu Crne Gore;
- stranim sortama iz člana 65 stav 1 tačka 2 ovog zakona smatraće se sorte priznate od nadležnih organa država članica Evropske unije;
- prijavu za upis sorte u Registar sorti i podloga može podnijeti fizičko ili pravno lice koje ima stalno prebivalište ili sjedište u državi članici Evropske unije;
- fizičko ili pravno lice koje je registrovano za održavanje sorte kod nadležnog organa u državi članici Evropske unije, priznaje se kao održavalac sorte u smislu ovog zakona;
- uvoz sjemenskog materijala iz trećih zemalja može se vršiti na osnovu odobrenja nadležnog tijela Evropske unije;
- sjemenski materijal koji iz trećih zemalja uveze druga država članica Evropske unije na osnovu odobrenja iz alineje 9 ovog člana može se stavljati u promet u Crnoj Gori;
- kontrolna ispitivanja sjemenskog materijala iz čl. 74 do 77 ovog zakona vršiće Evropska komisija;
- korišćenje genetski modifikovanog sjemenskog materijala na teritoriji Crne Gore zabraniće se na

osnovu odobrenja nadležnog organa Evropske unije;

- proizvodnja i stavljanje u promet niže kategorije sjemenskog materijala iz člana 4 stav 3 ovog zakona vršiće se na osnovu odobrenja nadležnog organa Evropske unije;

- male količine iz člana 5 stav 5 ovog zakona određivaće Evropska komisija;

- o stavljanju u promet sjemenskog materijala iz trećih zemalja odlučuje Evropska komisija.

+ **Vidi:**

čl. 31. Zakona - 48/2015-22.

Član 86c

Ministarstvo će Evropskoj komisiji dostavljati propise donijete na osnovu ovog zakona, omogućiti inspeksijske preglede i sprovođenje kontrolnih ispitivanja na sjemenskom materijalu.

+ **Vidi:**

čl. 31. Zakona - 48/2015-22.

Član 87

Danom stupanja na snagu ovog zakona neće se primjenjivati odredbe Zakona o priznavanju sorti poljoprivrednog i šumskog bilja ("Službeni list SRJ", br. 12/98 i 37/02), koje se odnose na priznavanje sorti sjemena poljoprivrednog bilja i prestaju da važe odredbe Zakona o sjemenu i sadnom materijalu ("Službeni list RCG", broj 39/92) koje se odnose na sjeme poljoprivrednog bilja.

Član 88

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

+ **Vidi:**

čl. 1. Zakona - 73/2010-11.

OSNOVNI TEKST

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

Ukaz o proglašenju Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja

Proglašavam Zakon o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore, na četvrtoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2006. godini, dana 18. aprila 2006. godine.

Broj: 01-635/2

Podgorica, 20. aprila 2006. godine

Predsjednik Republike Crne Gore,

Filip Vujanović, s.r.

Zakon o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja

Zakon je objavljen u "Službenom listu RCG", br. 28/2006 od 3.5.2006. godine.

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i način proizvodnje, dorade, kontrole, postkontrola, ispitivanje kvaliteta, promet i uvoz sjemena žita, industrijskog, krmnog, povrtarskog, ljekovitog, aromatičnog i začinskog bilja, cvijeća, krtola, lukovica, češnjeva, rasada, rizoma, micelija jestivih i ljekovitih gljiva (u daljem tekstu: sjemenski materijal), priznavanje sorti poljoprivrednog bilja, upis sorti u Registar sorti poljoprivrednog bilja i druga pitanja od značaja za proizvodnju i promet sjemenskog materijala.

Član 2

Odredbe ovog zakona ne odnose se na:

- 1) proizvodnju i promet genetički modifikovanog sjemenskog materijala;
- 2) uzorke sjemenskog materijala koje privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik, koji se bavi poslovima ispitivanja i oplemenjivanja poljoprivrednog bilja, umnožava, prima ili šalje drugom pravnom licu u cilju naučnih istraživanja i izvođenja eksperimenata u količinama koje služe za ogledne svrhe ili za banke biljnih gena;
- 3) sjemenski materijal šumskog bilja.

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **sjemenski materijal** su generativni ili vegetativni djelovi biljaka koji se koriste za umnožavanje i proizvodnju poljoprivrednog bilja;
- 2) **sorta poljoprivrednog bilja** (u daljem tekstu: sorta) predstavlja skup biljaka jedne biljne vrste unutar najniže botaničke sistematske jedinice koja se odlikuje karakterističnim osobinama određenog genotipa ili kombinacije genotipova i razlikuje se najmanje prema jednoj od navedenih osobina i koje poslije generativnog ili vegetativnog razmnožavanja zadržavaju uniformnost, stabilnost ili druge osobine po kojima se razlikuju od drugih sorti;
- 3) **sortno sjeme** je sjeme sorti koje je upisano u Registar sorti poljoprivrednog bilja, uključujući i roditeljske komponente i sve kategorije sjemena proizvedene umnožavanjem predosnovnog sjemena sorti, a sertifikovano je kao sortno sjeme;
- 4) **proizvodno sjeme** je sjeme koje nije upisano u Registar sorti poljoprivrednog bilja, čija je proizvodnja odobrena i kontrolisana, a sertifikovano je kao nesortno sjeme (sjeme cvijeća, aromatično, ljekovito i začinsko bilje);
- 5) **naturalno sjeme** je nedorađeno i nedeklarisano sjeme;
- 6) **sertifikovano sjeme** je sjeme proizvedeno od sjemena poznatog genetičkog porijekla čija je

proizvodnja kontrolisana i koje je ispitano, doradeno i deklarirano u skladu sa ovim zakonom;

7) **kategorija sjemenskog materijala** je određeni stepen kvaliteta sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja;

8) **proizvođač sjemena** je privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik koji se bavi proizvodnjom sjemena i upisan je u Registar proizvođača sjemenskog materijala;

9) **rasad poljoprivrednog bilja** je biljni materijal dobijen generativnim ili vegetativnim putem, a koristi se za umnožavanje poljoprivrednog bilja;

10) **micelija** je vegetativno tijelo gljiva koje služi za dalje umnožavanje gljiva koje se koriste za ishranu ljudi ili u ljekovite svrhe;

11) **oplemenjivač sorte** je privredno društvo, odnosno drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je stvorilo ili otkrilo novu sortu;

12) **održavalac sorte** je oplemenjivač ili proizvođač sjemenskog materijala koji održava sortu po propisanim metodama i garantuje da ona tokom održavanja ostaje uniformna i stabilna;

13) **uzorak sjemena** je najmanja propisana količina sjemena, prepoznatljiva po homogenosti i koja reprezentuje partiju iz koje je uzeta;

14) **partija sjemena** je određena količina sjemena porijeklom sa iste parcele i iste godine proizvodnje čija masa ne prelazi najveću dozvoljenu količinu, homogena je, fizički se može identifikovati i označena je jedinstvenim brojem;

15) **postkontrolna ispitivanja** su ispitivanja kojima se provjerava originalnost i genetička čistoća sorte, zdravstveno stanje i ispunjenost ostalih standarda kvaliteta;

16) **ISTA sertifikat** je dokument o kvalitetu partije sjemena u međunarodnom prometu (ISTA - Međunarodna organizacija za ispitivanje sjemena);

17) **OECD sertifikat** je dokument o sortnosti sjemena u međunarodnom prometu (OECD - Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj);

18) **DUS TEST** je test kojim se utvrđuje različitost, uniformnost i stabilnost sorte u skladu sa odredbama UPOV (Međunarodna unija za zaštitu novih biljnih sorti);

19) **VCU TEST** je test kojim se utvrđuje proizvodna i upotrebna vrijednost sorte;

20) **sorta standard** je sorta upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja koja se ističe po svojim proizvodnim i upotrebim vrijednostima i kao takva služi u postupku priznavanja sorti;

21) **referentna kolekcija** je zbirka sorti sjemenskog materijala jedne biljne vrste specifičnih morfoloških karakteristika određenih po UPOV kriterijumima koja služi u ocjeni novih sorti (DUS TEST);

22) **banka biljnih gena** je mjesto čuvanja, opisivanja, sakupljanja i upotrebe biljnih genetičkih resursa;

23) **priznavanje sorti poljoprivrednog bilja** je priznavanje novostvorenih domaćih sorti (u daljem tekstu: priznavanje sorti);

24) **preporučena sorta** je sorta koja se poslije ispitivanja upotrebne i proizvodne vrijednosti preporučuje za gajenje na teritoriji Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika).

Član 4

Kategorije sortnog sjemena, u smislu ovog zakona, su:

1) predosnovno;

2) osnovno;

3) sertifikovano sjeme prve generacije;

4) sertifikovano sjeme druge generacije;

5) nesortno.

Predosnovno sjeme je elita samooplodnih biljnih vrsta, samooplodne linije, super elita krompira i sjeme roditeljskih komponenti, koje proizvodi i održava održavalac, a koristi se za proizvodnju osnovnog sjemena.

Osnovno sjeme je original samooplodnih biljnih vrsta, komponente hibrida i elita krompira, koje se proizvodi pod kontrolom organa uprave nadležnog za poslove sjemenskog materijala (u daljem tekstu: organ uprave) i koristi se za proizvodnju sertifikovanog sjemena prve generacije.

Sertifikovano sjeme prve generacije je prva sortna reprodukcija samooplodnih biljnih vrsta, prva generacija hibrida i original krompira, koje se koristi za proizvodnju sjemena druge generacije i proizvodi se pod kontrolom organa uprave.

Sertifikovano sjeme druge generacije je druga sortna reprodukcija samooplodnih biljnih vrsta i prva sortna reprodukcija krompira, koja se proizvodi pod kontrolom organa uprave.

Nesortno sjeme je sjeme cvijeća, aromatičnog, ljekovitog i začinskog bilja koje nema priznate sorte, a zadovoljava po autentičnosti i čistoći vrste i proizvodi se pod kontrolom proizvođača.

Kategoriju sjemena do koje je dopušteno umnožavanje i uvoz sjemena za pojedine vrste poljoprivrednog bilja propisuje Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

U nedostatku kategorija sortnog sjemena iz stava 1 ovog člana, organ uprave može da odobri proizvodnju u tekućoj godini i niže kategorije sjemenskog materijala iz domaće proizvodnje.

Način pakovanja i označavanja pojedinih kategorija sjemenskog materijala propisuje Ministarstvo.

II. PROIZVODNJA SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 5

Proizvodnjom sjemenskog materijala može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik (u daljem tekstu: proizvođač), koji je upisan u Registar proizvođača sjemenskog materijala (u daljem tekstu: Registar proizvođača).

Proizvodnjom sjemenskog materijala može se baviti i fizičko lice, na osnovu zaključenog ugovora o saradnji sa proizvođačem, a sjemenski materijal proizveden u toj saradnji smatra se proizvodnjom proizvođača.

Metode, specifične uslove i način proizvodnje i prometa sjemenskog materijala pojedinih biljnih vrsta ili grupa biljnih vrsta propisuje Ministarstvo.

Član 6

Organ uprave utvrđuje ispunjenost uslova za upis u Registar proizvođača i vodi Registar proizvođača.

Podaci iz Registra proizvođača su javni.

Sadržinu i način vođenja Registra proizvođača propisuje Ministarstvo.

Član 7

Upis proizvođača u Registar proizvođača izvršiće se, ako ima:

1) zemljište potrebno za proizvodnju sjemenskog materijala;

2) u stalnom radnom odnosu lice koje je odgovorno za proizvodnju sjemenskog materijala (u daljem tekstu: odgovorno lice), sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer: ratarski, povrtarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje) i najmanje tri godine radnog iskustva

u struci.

Upis u Registar proizvođača vrši se na osnovu zahtjeva koji sadrži podatke o:

- 1) proizvođaču (naziv, sjedište, adresa, jedinstveni matični broj, poreski broj i šifra djelatnosti);
- 2) odgovornom licu (ime i prezime, adresa, jedinstveni matični broj i školska sprema);
- 3) vrsti, sorti i kategoriji sjemenskog materijala.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana dostavlja se sledeća dokumentacija:

1) dokaz o pravu raspolaganja, odnosno korišćenja poljoprivrednog zemljišta za sjemensku proizvodnju (izvod iz posjedovnog lista ili ugovor o zakupu);

2) ugovor o radu sa odgovornim licem;

3) okvirni plan proizvodnje (podaci o obradi, njezi usjeva, zaštiti zemljišta i očuvanju bioloških i hemijskih svojstava zemljišta i obimu proizvodnje);

4) potvrda o registraciji u CRPS-a.

Ako proizvođač obavlja djelatnost na više različitih mjesta, uz zahtjev dostavlja dokumentaciju iz stava 3 tač. 1, 3 i 4 ovog člana za svako mjesto proizvodnje.

Proizvođač je dužan da svaku promjenu uslova za obavljanje djelatnosti prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.

Član 8

Proizvođač se briše iz Registra proizvođača, ako prestane da obavlja djelatnost ili prestane da ispunjava uslove iz člana 7 stav 1 ovog zakona.

Dokumentaciju na osnovu koje se vrši upis proizvođača u Registar proizvođača, organ uprave je dužan da čuva u originalu, najmanje tri godine od dana brisanja proizvođača iz Registra proizvođača.

Član 9

Proizvođač je dužan da vodi knjigu evidencije o proizvodnji sjemenskog materijala.

Knjiga evidencije iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

1) broj rješenja o upisu u Registar proizvođača;

2) ime odgovornog lica;

3) raspored sjemenskog usjeva, odnosno objekta sa jasno označenim dijelom gdje se proizvodi sjemenski materijal, vrstu, odnosno sortu i godinu proizvodnje sjemenskog materijala sa kojim se zasniva proizvodnja;

4) ukupnu količinu sjemenskog materijala za zasnivanje proizvodnje;

5) podatke o načinu proizvodnje;

6) vrstu i datum izvođenja radova;

7) količine ukupno primljenog, proizvedenog, prodatog i uništenog sjemenskog materijala.

Obrazac knjige evidencije propisuje Ministarstvo.

Član 10

Proizvođač može proizvoditi sjemenski materijal sorti koje su upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

Proizvođač je dužan da od vlasnika sorte obezbijedi saglasnost za umnožavanje sjemenskog materijala zaštićene sorte.

Metode, specifične uslove, način proizvodnje i promet sjemenskog materijala pojedinih biljnih vrsta ili grupe biljnih vrsta propisuje Ministarstvo.

Član 11

Proizvođač je dužan da:

1) ima plan proizvodnje kojim će definisati kritične tačke za pojedine vrste poljoprivrednog bilja, koje bi mogle uticati na kvalitet, zdravstveno stanje i prinos sjemenskog materijala i metode za praćenje i kontrolu kritičnih tačaka;

2) sprovodi mjere radi sprječavanja pojave, odnosno širenja štetnih organizama; vrši pregled u skladu sa metodama radi stalnog praćenje i kontrole kritičnih tačaka; uzima i dostavlja uzorke ovlašćenoj laboratoriji radi praćenja kvaliteta proizvodnje; vodi zapisnike o praćenju i kontroli kritičnih tačaka, kao i sprovedenim mjerama za obezbjeđivanje usklađenosti sjemenskog materijala sa propisanim standardima;

3) odmah obavijesti organ uprave, odnosno poljoprivrednog inspektora o pojavi ili sumnji na pojavu štetnih organizama na mjestu proizvodnje;

4) obezbijediti mogućnost praćenja i raspoznavanja svake partije sjemenskog materijala u svim fazama proizvodnje i dorade, skladištenja i nabavci sjemenskog materijala;

5) vodi evidenciju i čuva dokumentaciju o održavanju, odnosno priznavanju ili nabavci sjemenskog materijala koji se upotrebljava za razmnožavanje ili ponovnu proizvodnju sjemenskog materijala;

6) sprovodi mjere određene stručnom kontrolom;

7) izvršava i druge poslove utvrđene zakonom.

Dokumentaciju iz stava 1 tačka 5 ovog člana proizvođač je dužan da čuva najmanje jednu godinu za jednogodišnje usjeve, odnosno tri godine za višegodišnje zasade.

Član 12

Proizvođač može, za potrebe stranog naručioca, da od uvezenog sjemenskog materijala proizvodi, dorađuje i ispituje sjemenski materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

Sjemenski materijal iz stava 1 ovog člana može se proizvoditi, dorađivati i ispitivati po prethodno pribavljenoj saglasnosti organa uprave, na osnovu ugovora sa stranim naručiocem prema kojem strani naručilac preuzima cjelokupnu količinu proizvedenog naturalnog ili dorađenog sjemenskog materijala.

Proizvodnja sjemenskog materijala iz stava 1 ovog člana podliježe zdravstvenom pregledu.

Sjemenski materijal iz stava 1 ovog člana nije dozvoljeno stavljati u promet na teritoriji Republike.

Proizvodnja sortnog sjemenskog materijala za račun domaćeg naručioca može se obavljati u drugoj državi, na osnovu ugovora domaćeg naručioca i inostranog proizvođača, uz saglasnost organa uprave.

III. STRUČNA KONTROLA NAD PROIZVODNjOM SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 13

Proizvodnja sjemenskog materijala podliježe obaveznoj stručnoj kontroli.

Stručnom kontrolom nad proizvodnjom sjemenskog materijala utvrđuje se: porijeklo upotrijebljenog sjemena, vrsta, sorta i kategorija, autentičnost i čistoća vrste i sorte, prostorna izolacija, zdravstveno stanje usjeva, prisustvo korova, opšte stanje i razvoj usjeva, predusjev, primjena agrotehničkih mjera i očekivani prinos naturalnog sjemena, na način i po propisanoj metodologiji vršenja stručne kontrole.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, kod nesortnog sjemena se ne utvrđuje sorta, kategorija, autentičnost i sortna čistoća.

Član 14

Stručnu kontrolu proizvodnje predosnovnog sjemenskog materijala vrši održavalac sorte.

Stručnu kontrolu proizvodnje ostalih kategorija sjemenskog materijala vrši pravno lice ako ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme i koje ovlasti organ uprave (u daljem tekstu: ovlašćeno pravno lice).

Ovlašćenom pravnom licu ne mogu se povjeriti poslovi kontrole nad sopstvenom proizvodnjom sjemenskog materijala, osim predosnovnog i osnovnog.

Uslove u pogledu kadra i opreme koje treba da ispunjava ovlašćeno pravno lice propisuje Ministarstvo.

Ispunjenost uslova iz stava 4 ovog člana utvrđuje i ovlašćenje za vršenje stručne kontrole izdaje organ uprave.

Ovlašćeno pravno lice izvještava organ uprave o obavljenoj stručnoj kontroli nakon završene stručne kontrole svake kulture.

Način i metode obavljanja stručne kontrole sjemenskog materijala, sadržinu i rokove za dostavljanje izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli propisuje Ministarstvo.

Član 15

Proizvođač je dužan da podnese prijavu za vršenje stručne kontrole organu uprave, u roku od 15 dana od dana završetka sjetve, a najkasnije:

- 1) za jesenju sjetvu do 31. decembra;
- 2) za proljećnu sjetvu do 30. juna.

Proizvođač može podnijeti prijavu iz stava 1 ovog člana, ako je:

- 1) upisan u Registar proizvođača;
- 2) ako je sorta upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja;
- 3) ako je proizvođač pribavio saglasnost iz člana 10 stav 2 ovog zakona.

Član 16

Oplemenjivač, odnosno održavalac dostavlja izvještaj o izvršenoj stručnoj kontroli proizvodnje predosnovnog sjemena organu uprave radi izdavanja sertifikata o priznavanju sjemenskog usjeva predosnovnog sjemena.

Evidenciju izvještaja iz stava 1 ovog člana vodi oplemenjivač ili održavalac i čuva dokumentaciju najmanje šest godina.

Član 17

Postupak stručne kontrole koji sprovodi ovlašćeno pravno lice obuhvata:

- 1) stručnu kontrolu sjemenskog usjeva, odnosno zasada, zemljišta, objekata za proizvodnju, skladišnog prostora i pripremu sjemenskog materijala za promet;
- 2) pregled dokumentacije, zapisnika i knjige evidencije;
- 3) ispitivanja i testiranja uzoraka u cilju potvrđivanja da li sjemenski usjev ispunjava uslove iz člana 18 ovog zakona;
- 4) vođenje zapisnika o obavljenoj stručnoj kontroli iz stava 1 ovog člana.

Član 18

Za sjemenski materijal za koji nije propisana kategorija može se izdati sertifikat o priznavanju usjeva, ako ispunjava minimalne uslove za kvalitet i zdravstveno stanje.

Član 19

Na osnovu izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli, organ uprave izdaje sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva (u daljem tekstu: sertifikat).

Evidenciju o izdatim sertifikatima iz stava 1 ovog člana vodi organ uprave.

Obrazac i sadržinu sertifikata iz člana 16 stav 1 ovog zakona i stava 1 ovog člana, kao i način vođenja evidencije iz člana 16 stav 2 ovog zakona i stava 2 ovog člana, obrazac i sadržinu zapisnika o izvršenoj stručnoj kontroli u toku proizvodnje bliže propisuje Ministarstvo.

Troškove stručne kontrole i izdavanja sertifikata snosi proizvođač.

IV. DORADA SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 20

Dorada sjemenskog materijala je sušenje, čišćenje, kalibriranje, piliranje i tretiranje zaštitnim sredstvima.

Član 21

Sjemenski materijal može da se stavlja u promet ako je doraden.

Naturalno sjeme koje se dorađuje mora da ima sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva.

Naturalno sjeme iz uvoza koje se dorađuje mora da ima fitosertifikat, sertifikat o sortnosti sjemena (OECD) ili odgovarajuća dokumenta o sortnosti sjemena, izdata od nadležnog organa zemlje izvoznice.

Član 22

Doradom sjemenskog materijala može da se bavi privredno društvo i preduzetnik (u daljem tekstu: dorađivač), ako je upisan u Registar dorađivača sjemenskog materijala (u daljem tekstu: Registar dorađivača).

Član 23

Upis dorađivača u Registar dorađivača izvršiće se, ako ima:

1) skladišni prostor za odvojen smještaj i čuvanje naturalnog (nedorađenog) odnosno dorađenog sjemenskog materijala pojedinih vrsta, sorti i kategorija, koji obezbjeđuje očuvanje njihovog kvaliteta i zdravstvenog stanja i prostor za smještaj otpada koji je nastao doradom sjemenskog materijala;

2) uređaje i opremu za dosušivanje, prečišćavanje, selektiranje, pakovanje, zatvaranje ambalaže i plombiranje, a u zavisnosti od vrste sjemenskog materijala koji se dorađuje;

3) u stalnom radnom odnosu lice koje je odgovorno za doradu sjemenskog materijala (u daljem tekstu: odgovorno lice) sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer: ratarski, povrtarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje) i najmanje tri godine radnog iskustva u struci.

Upis u Registar dorađivača vrši se na osnovu zahtjeva koji sadrži podatke o:

1) dorađivaču (naziv, sjedište, adresa, jedinstveni matični broj, poreski broj i šifra djelatnosti);

2) odgovornom licu (ime i prezime, adresa, jedinstveni matični broj i školska sprema);

3) vrsti, sorti i kategoriji sjemenskog materijala.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana dostavlja se sljedeća dokumentacija:

- 1) dokaz o pravu raspolaganja, odnosno korišćenja skladišnog prostora za smještaj i čuvanje sjemenskog materijala (izvod iz posjedovnog lista, odnosno ugovor o zakupu);
- 2) ugovor o radu sa odgovornim licem;
- 3) potvrdu o registraciji u CRPS-a.

Ako dorađivač obavlja djelatnost na više različitih mjesta, uz zahtjev dostavlja dokumentaciju iz stava 3 tač. 1, 2 i 3.

Dorađivač je dužan da svaku promjenu uslova za obavljanje djelatnosti prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.

Član 24

Dorađivač se briše iz registra dorađivača, ako prestane da obavlja djelatnost ili prestane da ispunjava uslove iz člana 23 stav 1 ovog zakona.

Ispunjenost uslova iz člana 23 stav 1 ovog zakona utvrđuje organ uprave.

Po žalbi na rješenje o ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana, kao i na druge pojedinačne upravne akte koje, u skladu sa ovim zakonom, donosi organ uprave, odlučuje Ministarstvo.

U rješenju o upisu dorađivača u Registar dorađivača moraju biti navedene vrste i kategorije sjemenskog materijala koje dorađivač ima pravo da dorađuje.

Dokumentaciju na osnovu koje se vrši upis dorađivača u Registar dorađivača, organ uprave je dužan da čuva, u originalu, najmanje tri godine od dana brisanja dorađivača iz Registra dorađivača.

Registar dorađivača vodi organ uprave.

Podaci iz Registra dorađivača su javni.

Sadržinu, oblik i način vođenja Registra dorađivača propisuje Ministarstvo.

Član 25

Ako je sjemenski materijal određene biljne vrste i sorte dorađivalo više dorađivača, smatra se da je sjemenski materijal doradio dorađivač kome je izdata deklaracija u skladu sa članom 38 ovog zakona.

Član 26

Dorađivač može u postupku dorade pripremati mješavine različitih sorti ili vrsta poljoprivrednog bilja u određenim procentima pojedinih komponenti.

Svaka od komponenti sjemena u mješavini mora zadovoljavati uslove kvaliteta za tu vrstu sjemenskog materijala.

Uslove u pogledu sastava sjemenske mješavine, vođenja evidencije, načina pakovanja i označavanja bliže propisuje Ministarstvo.

Član 27

Dorađivač je dužan da vodi knjigu evidencije i čuva dokumentaciju o količini preuzetog naturalnog i doradenog sjemenskog materijala najmanje šest godina.

Knjiga evidencije iz stava 1 ovog člana sadrži, naročito:

- 1) broj rješenja o upisu u Registar dorađivača;
- 2) ime odgovornog lica;
- 3) raspored prostora u objektu sa jasno označenim dijelovima gdje se nalazi nedorađeni i doradeni

sjemenski materijal, sa naznakom za vrstu, odnosno sortu sjemenskog materijala;

4) ukupnu količinu doradenog sjemenskog materijala;

5) podatke o načinu dorade;

6) datum izvođenja dorade.

Obrazac knjige evidencije iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 28

Dorađivač je dužan da uništi otpad nastao doradom sjemena sitnosjemenih mahunarki, kao i otpad koji ima sjeme parazitnih biljaka, korova i sjeme zaraženo štetnim organizmima, u prisustvu poljoprivrednog inspektora.

Otpad nastao doradom sjemenskog materijala drugih biljnih vrsta može da se koristi za ishranu ljudi, životinja ili za industrijsku preradu, ako je njegov kvalitet u skladu sa propisima kojima se uređuju standardi kvaliteta u toj oblasti.

Ministarstvo propisuje način uništavanja otpada iz stava 1 ovog člana.

Član 29

Tokom žetve, odnosno berbe, prevoza i čuvanja do dorade naturalno sjeme mora biti međusobno odvojeno i obilježeno.

Naturalno sjeme koje se prevozi od njive do mjesta skladištenja, odnosno čuvanja ili dorade mora da prati dokumentacija o proizvođaču, katastarskoj parceli, vrsti, sorti i kategoriji naturalnog sjemena.

Dorađivač je dužan da, u roku od pet dana od dana prijema obranog, izvađenog i požnjevenog sjemenskog materijala, za svaki sjemenski usjev, prijavi organu uprave preuzetu količinu naturalnog sjemena.

Način prijave obranog, izvađenog i požnjevenog sjemenskog materijala propisuje Ministarstvo.

V. KVALITET SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 30

Kvalitet sjemenskog materijala, u smislu ovog zakona, je čistoća, vlaga, klijavost i zdravstveno stanje.

Član 31

Kvalitet sjemenskog materijala mora se utvrditi za svaku partiju sjemena, prije stavljanja u promet.

Partija sjemena je određena količina sjemenskog materijala čija masa ne prelazi najveću dozvoljenu količinu, fizički se može identifikovati i označena je jedinstvenim brojem.

Dozvoljenu količinu sjemena u partiji za pojedine vrste sjemenskog materijala i njihove mješavine propisuje Ministarstvo.

Član 32

Sjemenski materijal u pogledu kvaliteta mora da ispunjava propisane norme kvaliteta.

Ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta sjemenskog materijala vrši se prije stavljanja u promet.

Za kvalitet sjemenskog materijala u prometu odgovoran je dorađivač, odnosno uvoznik.

Član 33

Ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta sjemenskog materijala obavlja akreditovana laboratorija.

Dorađivač podnosi prijavu za ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta, odnosno uzimanje uzoraka sjemenskog materijala akreditovanoj laboratoriji.

Uz prijavu iz stava 2 ovog člana dorađivač podnosi sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva.

Član 34

Akreditovana laboratorija uzima uzorak sjemenskog materijala radi utvrđivanja kvaliteta.

Poslove uzimanja uzoraka sjemenskog materijala iz stava 1 ovog člana može da obavlja i privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako ima zaposleno lice koje je završilo specijalističke studije, odnosno poljoprivredni fakultet (smjer ratarski, povrtarski opšti ili smjer zaštite bilja), sa najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

Ispunjenost uslova utvrđuje i evidenciju lica koja uzimaju uzorke iz stava 2 ovog člana vodi organ uprave.

Količinu sjemenskog materijala koja se uzima kao uzorak i način označavanja uzorka propisuje Ministarstvo.

Obrazac prijave za ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta sjemenskog materijala, odnosno uzimanja uzoraka propisuje Ministarstvo.

Član 35

O izvršenom ispitivanju kvaliteta sjemenskog materijala akreditovana laboratorija izdaje izvještaj o ispitivanju kvaliteta.

Akreditovana laboratorija dužna je da čuva ispitane uzorke sjemenskog materijala godinu dana od dana izdavanja izvještaja o ispitivanju kvaliteta, a dokumentaciju o ispitivanju sjemenskog materijala najmanje šest godina od dana izdavanja izvještaja iz stava 1 ovog člana.

Akreditovana laboratorija dužna je da čuva ispitane uzorke krtola, lukovica i češnjeva mjesec dana od dana izdavanja izvještaja o ispitivanju njihovog kvaliteta, a dokumentaciju o ispitivanju, šest godina od dana izdavanja izvještaja iz stava 1 ovog člana.

Metode uzorkovanja i ispitivanja kvaliteta sjemenskog materijala, obrazac izvještaja o ispitivanju kvaliteta sjemena, kao i način čuvanja uzoraka krtola, lukovica i češnjeva propisuje Ministarstvo.

Član 36

Dorađivač, odnosno uvoznik odgovoran je za štetu krajnjem korisniku, ako sjemenski materijal ne ispunjava uslove u pogledu deklarisanе vrste, sorte i kvaliteta sjemenskog materijala.

VI. PAKOVANJE, DEKLARISANJE I ETIKETIRANJE

Član 37

Sjemenski materijal u prometu mora odgovarati deklarisanоj vrsti i sorti, propisanim normama kvaliteta, mora biti originalno pakovan i imati deklaraciju uz otpremnicu i etiketu (deklaracija na ambalaži).

Sjemenski materijal u prometu mora da odgovara kvalitetu označenom u deklaraciji i na etiketi.

Sjemenski materijal u partijama mora biti u originalnom pakovanju i označen na propisani način koji obezbjeđuje izvornost pakovanja i očuvanja njegovog kvaliteta.

Ako je sjemenski materijal poljoprivrednog bilja tretiran hemikalijama ili fitofarmaceutskim preparatima, upotrijebljena sredstva moraju biti naznačena na deklaraciji.

U zavisnosti od vrste i kategorije sjemenskog materijala deklaracija i etiketa mora biti jedinstvena prema sadržaju, veličini, boji i mora imati serijski broj.

Sjemenski materijal pakovan u sitna pakovanja ne prati deklaracija uz otpremnicu, a etiketa na ambalaži mora ispunjavati uslove iz stava 5 ovog člana.

Količinu sjemenskog materijala za sitna pakovanja iz stava 6 ovog člana, za pojedine biljne vrste, propisuje Ministarstvo.

Član 38

Zahtjev za izdavanje deklaracije, odnosno etikete dorađivač sjemenskog materijala podnosi ovlašćenom pravnom licu.

Uvezeni sjemenski materijal deklarirše zemlja izvoznica, a odgovoran je uvoznik sjemenskog materijala.

Etiketu za sitna pakovanja sjemenskog materijala izdaje dorađivač, odnosno uvoznik.

Pakovanje i etiketiranje sjemenskog materijala vrši dorađivač u mjestu dorade, uz prisustvo predstavnika ovlašćenog pravnog lica.

Evidenciju o izdatim deklaracijama, odnosno etiketama vodi ovlašćeno pravno lice.

Obrazac deklaracije i etikete, njihovu sadržinu, način izdavanja i vođenja evidencije propisuje Ministarstvo.

Član 39

Zabranjeno je stavljati u promet sjemenski materijal kojem je rok važenja na deklaraciji i etiketi istekao, odnosno prije nego se produži važenje deklaracije.

Sjemenski materijal iz stava 1 ovog člana može da se stavi u promet ako se u postupku ispitivanja utvrdi da odgovara propisanom kvalitetu.

Sjemenski materijal iz stava 2 ovog člana pakuje se, deklarirše i etiketira u skladu sa članom 38 ovog zakona.

Član 40

Zabranjeno je prepakivanje sjemenskog materijala u originalnom pakovanju iz domaće proizvodnje i uvoza.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, dorađivač, odnosno uvoznik može da vrši prepakivanje sjemenskog materijala, uz saglasnost organa uprave.

Zahtjev za prepakivanje sjemenskog materijala dorađivač, odnosno uvoznik podnosi organu uprave.

Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana dorađivač, odnosno uvoznik prilaže deklaraciju, odnosno sertifikat o sortnosti sjemena (OECD), sertifikat o kvalitetu sjemena (ISTA) i fitosertifikat.

VII. PROMET SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 41

Prometom sjemenskog materijala može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako je upisan u Registar za promet sjemenskog materijala na veliko ili u Registar za promet sjemenskog materijala na malo.

Prometom sjemenskog materijala na veliko može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako za poslove prometa ima u stalnom radnom odnosu lice sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer - ratarski, povrtarski, opšti ili

smjer biljne proizvodnje), odnosno specijalističke studije odgovarajućeg smjera i objekat za skladištenje, odnosno prodaju sjemenskog materijala.

Prometom sjemenskog materijala na malo može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako u svakom prodajnom objektu ima zaposleno lice sa završenim IV stepenom srednje poljoprivredne škole.

Izuzetno od st. 2 i 3 ovog člana, privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, koji prodaje sjemenski materijal u sitnim pakovanjima, ne mora imati zaposleno lice iz stava 3 ovog člana.

Ispunjenost uslova iz st. 2 i 3 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Upis u Registar za promet sjemenskog materijala na veliko, odnosno u Registar za promet sjemenskog materijala na malo vrši se na osnovu zahtjeva.

Registar za promet sjemenskog materijala na veliko, odnosno Registar za promet sjemenskog materijala na malo vodi organ uprave.

Podaci iz Registra za promet sjemenskog materijala na veliko, odnosno Registra za promet sjemenskog materijala na malo su javni.

Sadržaj, oblik i način vođenja Registra za promet sjemenskog materijala na veliko i Registra za promet sjemenskog materijala na malo, kao i sadržaj zahtjeva za upis u registre, sa potrebnom dokumentacijom, propisuje Ministarstvo.

Član 42

U promet može da se stavi sjemenski materijal sorti koje su upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja, kao i nesortno sjeme iz člana 4 ovog zakona.

Član 43

Sjemenski materijal u prometu mora da se skladišti i čuva na način i pod uslovima koji obezbjeđuje očuvanje njegovog kvaliteta.

Promet sjemenskog materijala može se obavljati samo u prodajnom objektu.

Uslove koje mora da ispunjava prodajni objekat i skladište i način i uslove skladištenja sjemenskog materijala utvrđuje Ministarstvo.

Član 44

Na promet sjemenskog materijala namijenjenog za organsku proizvodnju, pored uslova utvrđenih ovim zakonom, primjenjuju se i uslovi utvrđeni propisima kojima je uređena organska proizvodnja.

VIII. UVOZ SJEMENSKOG MATERIJALA

Član 45

Uvozom sjemenskog materijala može da se bavi privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik (u daljem tekstu: uvoznik), ako ima u vlasništvu ili po osnovu ugovora o zakupu koristi registrovano carinsko skladište i upisan je u Registar uvoznika.

Uvoznik može da uvozi sjemenski materijal sorti koje su upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja i koje ima fitosertifikat izdat od nadležnog organa zemlje izvoznice, kao i nesortno sjeme iz člana 4 ovog zakona.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Upis u Registar uvoznika vrši se na osnovu zahtjeva.

Registar uvoznika vodi organ uprave.

Podaci iz Registra uvoznika su javni.

Sadržaj, oblik i način vođenja Registra uvoznika i sadržaj zahtjeva propisuje Ministarstvo.

Član 46

Sjemenski materijal može da se uvozi samo u originalnom pakovanju.

Naturalno sjeme može se uvoziti, ako je sortno i ako je proizvedeno za račun domaćeg naručioca.

Pakovanje, deklarisanje i etiketiranje doradenog naturalnog sjemena vrši se u skladu sa članom 38 ovog zakona.

O uvezenim količinama sjemenskog materijala i sjemenskih mješavina uvoznik je dužan da vodi evidenciju.

Sadržaj, oblik i način vođenja evidencije iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 47

Uvezeni sjemenski materijal, uz otpremnicu, mora da ima fitosertifikat, sertifikat o sortnosti sjemenskog materijala (OECD), sertifikat o kvalitetu sjemenskog materijala (ISTA).

Uvezeni sjemenski materijal mora da ima deklaraciju izdatu od nadležnog organa zemlje izvoznice, a pri stavljanju u promet na teritoriji Republike obilježava se u skladu sa članom 38 ovog zakona.

Sjemenski materijal biljnih vrsta koje nijesu obuhvaćene sistemom OECD sertifikacije, kao i uvoz sjemenskog materijala iz zemalja koje nijesu članice OECD, mora da prati dokument o sortnosti izdat od nadležnog organa zemlje izvoznice.

Kvalitet sjemenskog materijala iz stava 3 ovog člana mora biti ispitan u skladu sa ovim zakonom.

Član 48

Sjemenski materijal može se uvoziti samo od proizvođača koji ispunjavaju uslove proizvodnje, odnosno koji su registrovani i pod kontrolom nadležnog organa zemlje izvoznice.

Sjemenski materijal koji se uvozi podliježe obaveznoj kontroli sortnosti i kvaliteta koju vrši nadležni inspektor, na graničnom prelazu.

Uvoznik je dužan da uzorak uvezenog sjemenskog materijala dostavi naučno-istraživačkoj ustanovi koja vrši ispitivanje upotrebne i proizvodne vrijednosti sorte, radi ispitivanja i čuvanja u referentnoj kolekciji.

IX. PRIZNAVANJE SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA I UPIS U REGISTAR SORTI POLJOPRIVREDNOG BILJA

1. Priznavanje sorti poljoprivrednog bilja

Član 49

Priznavanje sorti poljoprivrednog bilja, u smislu ovog zakona, je priznavanje novostvorene domaće sorte (u daljem tekstu: priznavanje sorte), ako je ona rezultat hibridizacije ili selekcije, odnosno ako se biološki razlikuje od druge priznate sorte, a koja je u procesu priznavanja poslužila kao standardna sorta.

Član 50

U postupku priznavanja sorte utvrđuje se kvalitet i druge bitne osobine na osnovu kojih se sorta može

priznati, a sjemenski materijal te sorte umnožavati i stavljati u promet kao sortni na teritoriji Republike.

Član 51

Sorta se priznaje ako se utvrdi da:

- 1) je različita, uniformna i stabilna (DUS test);
- 2) ima povoljnu proizvodnu i upotrebnu vrijednost (VCU test);
- 3) je ime sorte određeno u skladu sa zakonom.

Član 52

Sorta je različita ako se najmanje po jednoj od značajnih osobina jasno razlikuje od bilo koje druge poznate sorte.

Sorta je uniformna ukoliko je dovoljno ujednačena u osobinama po kojima se razlikuje od drugih sorti, bez obzira na odstupanja koja se mogu očekivati u toku njenog razmnožavanja.

Sorta je stabilna ako njene bitne osobine ostaju nepromijenjene i poslije više uzastopnih razmnožavanja, kao i poslije svakog pojedinačnog ciklusa razmnožavanja.

Član 53

Proizvodnim i upotrebnim osobinama sorti smatraju se:

- 1) prinos;
- 2) kvalitet proizvoda;
- 3) druge osobine koje su od uticaja na povećanje obima proizvodnje ili poboljšanja kvaliteta.

Član 54

Postupak priznavanja sorte pokreće se na osnovu zahtjeva koji podnosi oplemenjivač sorte ili njegov ovlašćeni zastupnik (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se organu uprave posebno za svaku sortu.

Naziv sorte može biti svaka riječ, kombinacija riječi, kombinacija riječi i brojeva ili kombinacija slova i brojeva, osim ako propisima kojima se uređuje zaštita novih sorti poljoprivrednog i šumskog bilja nije drukčije određeno. Ime sorte mora omogućiti razlikovanje sorte od bilo koje druge poznate sorte iste ili srodne vrste. Ime sorte ne smije navoditi na pogrešan zaključak naročito u pogledu porijekla i osobina sorte.

Obrazac i sadržinu zahtjeva iz stava 1 ovog člana, kao i kriterijume za određivanje naziva sorte propisuje Ministarstvo.

Član 55

Na zahtjev organa uprave podnosilac zahtjeva dužan je da uz zahtjev dostavi na uvid dokumentaciju o radu na stvaranju sorte.

Podaci i dokumentacija koji se odnose na porijeklo izvornog materijala i na opis procesa stvaranja sorte su službena tajna.

Član 56

Organ uprave je dužan da obavijesti podnosioca zahtjeva da će sorta biti ispitivana i da od njega zatraži potrebnu količinu sjemenskog materijala radi ispitivanja.

Na osnovu obavještenja iz stava 1 ovog člana podnosilac zahtjeva je dužan da blagovremeno dostavi organu uprave sjemenski materijal u količini i na način koji propiše Ministarstvo.

Ako podnosilac zahtjeva ne ispuni uslove iz stava 2 ovog člana zahtjev će se odbaciti.

Član 57

Različitost, uniformnost i stabilnost sorte, kao i upotrebna i proizvodna vrijednost sorte utvrđuje se ispitivanjima na oglednom polju i u laboratoriji.

Za sve biljne vrste ili grupu biljnih vrsta, mjesto, metode i vrijeme trajanja ispitivanja propisuje Ministarstvo.

Troškove ispitivanja iz stava 1 ovog člana snosi podnosilac zahtjeva.

Član 58

Ispitivanje sorte na oglednom polju i u laboratoriji vrši se pod šifrovanim oznakama koje predstavljaju službenu tajnu. Šifre se otvaraju i zatvaraju svake godine i o dobijenim rezultatima organ uprave obavještava podnosioca zahtjeva.

Član 59

Ispitivanja u postupku priznavanja sorte u cilju utvrđivanja proizvodne i upotrebne vrijednosti sorte vrši se istovremeno sa jednom ili više sorti standarda.

Sorta standard može biti samo sorta koja je upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja i koja po svojim biološkim i proizvodnim osobinama ima najveću vrijednost za namjenu za koju se vrši ispitivanje.

Ako se za pojedinu vrstu poljoprivrednog bilja, tip unutar vrste poljoprivrednog bilja ili za određenu namjenu ne može odrediti sorta standard iz stava 2 ovog člana, sorta se ispituje bez sorte standarda jednu godinu.

Član 60

Ispitivanje sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji vrši pravno ili fizičko lice koje ima potrebno zemljište, opremu i stručna lica za vršenje ispitivanja (u daljem tekstu: izvođač oglada).

Ugovor sa izvođačem oglada za ispitivanje sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji zaključuje organ uprave, u skladu sa zakonom.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Organ uprave će priznati rezultate ispitivanja DUS testova koji su urađeni u zemlji članici UPOV-a.

Izvođač oglada koji je zaključio ugovor o ispitivanju sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji dužan je da dostavi organu uprave rezultate ispitivanja izvršenih prema propisanoj metodi i obavezama iz ugovora.

Uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 61

Obradu rezultata ispitivanja iz člana 60 stav 6 ovog zakona vrši organ uprave.

Obrada rezultata iz stava 1 ovog člana vrši se po metodi koju propisuje Ministarstvo.

Konačni rezultati ispitivanja dostavljaju se stručnoj komisiji, radi ocjene proizvodne i upotrebne vrijednosti sorte, kao i njene različitosti, uniformnosti i stabilnosti, a godišnji rezultat dostavlja se podnosiocu zahtjeva.

Stručnu komisiju iz stava 3 ovog člana obrazuje organ uprave.

Član 62

Za sorte povrća koje su poslije prve godine ispitivanja na oglednom polju pokazale bolje proizvodne i upotrebne vrijednosti od sorte standard, podnosilac zahtjeva može podnijeti organu uprave zahtjev za privremeno priznavanje sorte.

Zahtjev za privremeno priznavanje sorte povrća razmatra stručna komisija iz člana 61 stav 3 ovog zakona.

Na osnovu predloga stručne komisije iz stava 2 ovog člana, organ uprave donosi rješenje o privremenom priznavanju sorte povrća u trajanju od godinu dana.

Za vrijeme trajanja privremenog priznavanja sorte nastavlja se ispitivanje sorte u skladu sa ovim zakonom.

Član 63

Na osnovu rezultata ispitivanja sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji, a na predlog stručne komisije iz člana 61 stav 3 ovog zakona, organ uprave donosi rješenje o priznavanju sorte ili o odbijanju zahtjeva.

2. Upis u Registar sorti poljoprivrednog bilja

Član 64

Na osnovu rješenja o priznavanju sorte, odnosno o privremenom priznavanju sorte organ uprave vrši upis sorte u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

Registar sorti poljoprivrednog bilja vodi organ uprave.

Za vrijeme za koje je sorta upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja sjeme sorte može se stavljati u promet kao sortno.

Sadržinu i način vođenja Registra sorti poljoprivrednog bilja bliže propisuje Ministarstvo.

Član 65

Registar sorti poljoprivrednog bilja sadrži podatke naročito o:

- 1) novostvorenim domaćim sortama;
- 2) stranim sortama priznatim od nadležnog organa strane države;
- 3) domaćim i odomaćenim sortama;
- 4) sortama koje su privremeno priznate.

Sorta upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja podliježe obaveznom ispitivanju upotrebne i proizvodne vrijednosti (VCU TEST) prema propisanim metodama radi stavljanja na Listu preporučenih sorti.

Ispitivanje sorte iz stava 1 ovog člana vrši se u skladu sa članom 57 stav 2 ovog zakona.

Član 66

U Registar sorti poljoprivrednog bilja mogu se upisati odomaćene sorte koje ne ispunjavaju sve uslove propisane ovim zakonom za upis u Registar sorti poljoprivrednog bilja i one se posebno obilježavaju.

Uzorci sjemenskog materijala domaćih i odomaćenih sorti koje su upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja čuvaju se u referentnoj kolekciji biljnih gena u skladu sa propisima koji uređuju biljne genetske resurse.

Organ uprave upisuje sorte iz stava 1 ovog člana u Registar sorti poljoprivrednog bilja na osnovu opšte poznatih podataka o proizvodnoj i upotrebnoj vrijednosti sorte.

Strana sorta upisuje se u Registar sorti poljoprivrednog bilja, ako je priznata od nadležnog organa strane države, ako ima dokaz o vlasniku, održavaocu, odnosno ovlašćenom zastupniku i o rezultatima DUS testa.

Uzorak sorte koja je upisana u Registar poljoprivrednog bilja ili je njen upis u toku čuva se kao standardni uzorak u referentnoj kolekciji.

Upis strane sorte u Registar sorti poljoprivrednog bilja vrši se na osnovu zahtjeva korisnika strane sorte.

Obrazac i sadržinu zahtjeva iz stava 4 ovog člana i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev propisuje Ministarstvo.

Član 67

Organ uprave donosi rješenje o brisanju sorti iz Registra sorti poljoprivrednog bilja, ako:

- 1) je isteklo 15 godina od dana upisa sorte u Registar sorti poljoprivrednog bilja;
- 2) to zatraži podnosilac zahtjeva;
- 3) održavalac sorte ne obezbjeđuje održavanje sorte na način koji garantuje očuvanje sortnosti, uniformnosti i stabilnosti;
- 4) vlasnik sorte ili njegov ovlašćeni zastupnik ne obezbijedi uzorak sjemena sorte potreban za provjeru sortnosti, uniformnosti i stabilnosti i čuvanje standardnog uzorka ili njegove obnove.

Sorta koja je brisana iz Registra sorti poljoprivrednog bilja može se staviti u promet najduže tri godine od dana brisanja iz Registra sorti poljoprivrednog bilja.

Član 68

Organ uprave utvrđuje spisak upisanih, odnosno brisanih sorti iz Registra sorti poljoprivrednog bilja, kao i Listu preporučenih sorti.

Lista preporučenih sorti poljoprivrednog bilja objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Član 69

Za priznavanje i upis u Registar sorti poljoprivrednog bilja plaća se naknada.

Naknadu iz stava 1 ovog člana plaća podnosilac zahtjeva.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada Republike Crne Gore.

Naknada iz stava 1 ovog člana prihod je budžeta Republike.

Član 70

Uzorak sorte koja je upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja ili je njen upis u toku čuva se kao standardni uzorak.

3. Održavanje sorte

Član 71

Održavalac sorte dužan je da održava sortu po propisanim metodama sve dok je sorta upisana u Registar sorti poljoprivrednog bilja.

Održavalac sorte dužan je da, na zahtjev organa uprave, dostavi uzorak sjemenskog materijala sorte u roku od 15 dana, radi:

- 1) provjere da li se sorta održava na način kojim se ne mijenjaju sortnost, uniformnost i stabilnost;
- 2) čuvanja standardnog uzorka i njegove obnove.

Metode održavanja sorte propisuje Ministarstvo.

Član 72

Kontrola održavanja sorte obuhvata provjeru održavanja sortnosti, uniformnosti i stabilnosti sorte.

Kontrolu održavanja sorte vrši ovlašćeno pravno lice.

Ako organ uprave, na osnovu rezultata kontrole održavanja sorte iz st. 1 i 2 ovog člana, utvrdi da održavalac sorte nije održao sortu na način koji garantuje očuvanje sortnosti, stabilnosti i uniformnosti oduzima mu pravo održavanja sorte, a ako je jedini održavalac, sorta se briše iz Registra sorti poljoprivrednog bilja.

Kontrola održavanja sorte vrši se po metodama koje propisuje Ministarstvo.

Član 73

Troškove kontrole održavanja sorte snosi održavalac sorte od koga je uzet uzorak.

X. POSTKONTROLNA ISPITIVANJA SJEMENA

Član 74

Postkontrolnom ispitivanju sjemena podliježe osnovno i sertifikovano sjeme koje se proizvodi, dorađuje i stavlja u promet, pri čemu se kao kontrolni uzorak koristi standardni uzorak sjemenskog materijala.

Postkontrolnim ispitivanjem sjemena se provjerava sortnost (originalnost), genetička čistoća, zdravstveno stanje i ispunjavanje ostalih zahtjeva u pogledu kvaliteta sjemena poljoprivrednog bilja.

Član 75

Postkontrolna ispitivanja sjemena obavlja ovlašćeno pravno lice.

Član 76

Ministarstvo propisuje metode uzimanja uzoraka sjemena, procenat uzoraka koji se uzima svake godine za postkontrolno ispitivanje sjemena, kao i način vršenja postkontrolnog ispitivanja sjemena.

Član 77

Troškove postkontrolnog ispitivanja sjemena snosi Ministarstvo.

U slučaju da uzorak sjemena ne odgovara propisanom, odnosno deklarisanom kvalitetu, troškove postkontrolnog ispitivanja snosi lice od koga je uzet uzorak sjemena.

XI. INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 78

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave preko poljoprivrednog

inspektora, u skladu sa zakonom.

1. Ovlašćenja inspektora

Član 79

Poljoprivredni inspektor vrši inspekcijski nadzor naročito u odnosu na:

- 1) ispunjenost uslova za upis u propisane registre;
- 2) vođenje evidencije o proizvodnji sjemenskog materijala;
- 3) priznavanje sorti poljoprivrednog bilja;
- 4) sorte upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja i ostvarivanje prava korišćenja zaštićenih sorti.

2. Upravne mjere i radnje

Član 80

Pored upravnih mjera i radnji propisanih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, poljoprivredni inspektor, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

- 1) zabrani proizvodnju sjemenskog materijala, ako nije upisan ili je brisan iz Registra proizvođača;
- 2) zabrani proizvodnju sjemenskog materijala, ako nije podnešena prijava za vršenje stručne kontrole u skladu sa članom 15 ovog zakona;
- 3) zabrani proizvodnju, korišćenje i promet sjemenskog materijala sorti koje nisu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja, odnosno koje su brisane iz Registra sorti poljoprivrednog bilja;
- 4) zabrani proizvodnju, korišćenje i stavljanje u promet sjemenskog materijala suprotno odredbama ovog zakona;
- 5) zabrani promet sjemenskog materijala van prodajnog objekta;
- 6) oduzme i uništi sjemenski materijal koji se proizvodi, koristi i stavlja u promet suprotno odredbama ovog zakona.

XII. KAZNENE ODREDBE

Član 81

Novčanom kaznom od dvjestapedesetostrukog do tristostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj organ, privredno društvo ili drugo pravno lice i preduzetnik, ako:

- 1) pakuje i označava pojedine kategorije sjemenskog materijala suprotno članu 4 stav 9 ovog zakona;
- 2) se bavi proizvodnjom, prometom i uvozom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar proizvođača, Registar za promet sjemenskim materijalom na veliko i Registar za promet sjemenskog materijala na malo i Registar uvoznika (čl. 5 stav 1, 41 stav 1 i 45 stav 1);
- 3) ne prijavi organu uprave podatke o promjeni uslova za obavljanje djelatnosti u propisanom roku (čl. 7 stav 5 i 23 stav 5);
- 4) proizvodi sjemenski materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja (član 10 stav 1);
- 5) stavi u promet na teritoriju Republike sjemenski materijal koji je proizveo, doradio ili ispitivao za potrebe stranog naručioca (član 12 stav 4);
- 6) obavlja poslove stručne kontrole proizvodnje ostalih kategorija sjemenskog materijala, a ne

ispunjava propisane uslove (član 14 stav 2);

7) se bavi doradom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar dorađivača (član 22);

8) ne čuva ispitane uzorke i dokumentaciju o ispitivanju sjemenskog materijala u rokovima propisanim članom 35 st. 2 i 3 ovog zakona;

9) stavlja u promet sjemenski materijal koji ne odgovara kvalitetu označenom u deklaraciji i na etiketi (član 37 stav 2);

10) stavi u promet sjemeneki materijal kojem je rok važenja iz deklaracije i etikete istekao, odnosno prije nego se produži važenje deklaracije (član 39 stav 1);

11) stavi u promet sjemenski materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja (član 42);

12) uvozi sjemenski materijal koje nije u originalnom pakovanju (član 46 stav 1);

13) uvozi naturalno sjeme koje nije sortno i nije proizvedeno za račun domaćeg naručioca (član 46 stav 2);

14) uvozi sjemenski materijal suprotno čl. 47 i 48 ovog zakona;

15) stavi u promet sorte sjemenskog materijala nakon isteka roka od tri godine od dana brisanja iz Registra sorti poljoprivrednog bilja (član 67 stav 2);

16) poslove kontrole održavanja sorte ne vrši u skladu sa članom 72 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu, privrednom društvu ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

Za prekršaje iz stava 1 ovog člana, pored novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti.

Član 82

Novčanom kaznom od stopedesetostrukog do dvjestapedesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik, ako:

1) ne vrši stručnu kontrolu proizvodnje predosnovnog i ostalih kategorija sjemenskog materijala na propisan način i po propisanim metodama (član 14 stav 6);

2) stavlja u promet sjemenski materijal koji nije dorađen (član 21 stav 1);

3) ne uništi otpad nastao doradom sjemena sitnosjemenih mahunarki, kao i otpad koji ima sjeme parazitnih biljaka, korova i sjeme zaraženo štetnim organizmima uz prisustvo poljoprivrednog inspektora (član 28 stav 1);

4) postupi suprotno članu 31 ovog zakona;

5) ne vodi evidenciju o izdatim deklaracijama i etiketama (član 38 stav 5);

6) prepakuje i razmjerava sjemenski materijal iz domaće proizvodnje i iz uvoza koji je u originalnom pakovanju, odnosno bez dozvole organa uprave (član 40 st. 1 i 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici i odgovorno lice u privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu.

Član 83

Novčanom kaznom od stotrukog do dvjestotrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako:

1) ne podnese organu uprave prijavu za vršenje stručne kontrole nad proizvodnjom sjemenskog materijala u rokovima propisanim članom 15 stav 1 ovog zakona;

2) ne dostavi organu uprave izvještaj o izvršenoj stručnoj kontroli proizvodnje predosnovnog sjemena

i ne vodi evidenciju o izdatim izvještajima (član 16);

3) ne priprema mješavine različitih sorti ili vrsta poljoprivrednog bilja u određenim procentima pojedinih komponenti i komponente ne zadovoljavaju uslove kvaliteta za tu vrstu sjemenskog materijala (član 26 st.1 i 2);

4) ne vodi knjigu evidencije o količini preuzetog naturalnog sjemena i doradenog sjemenskog materijala i ne čuva dokumentaciju najmanje šest godina (član 27 stav 1);

5) nije tokom žetve, odnosno berbe, prevoza i čuvanja, naturalno sjeme međusobno odvojeno i obilježeno do dorade (član 29 stav 1);

6) ne prijavi organu uprave u roku od pet dana od dana prijema obranog, izvađenog i požnjevenog sjemenskog materijala, za svaki sjemenski usjev, preuzetu količinu naturalnog sjemena (član 29 stav 3);

7) sjemenski materijal u prometu ne skladišti i čuva na način i pod uslovima koji obezbjeđuju očuvanje njegovog kvaliteta (član 43 st. 1 i 3);

8) vrši promet sjemenskog materijala van prodajnog objekta (član 43 stav 2);

9) ne vodi evidenciju o uvezenim količinama sjemenskog materijala i sjemenskih mješavina (član 46 stav 4);

10) ne dostavi uzorak uvezenog sjemenskog materijala naučno-istraživačkoj ustanovi (član 48 stav 3).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici i odgovorno lice u privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu.

Član 84

Novčanom kaznom od dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj fizičko lice, ako se bavi proizvodnjom sjemenskog materijala, a nije zaključilo ugovor sa proizvođačem sjemenskog materijala (član 7 stav 2).

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 85

Privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, koji se bave proizvodnjom, prometom i uvozom sjemenskog materijala dužni su poslovanje uskladiti sa ovim zakonom, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 86

Propisi na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o sjemenu i sadnom materijalu ("Službeni list RCG", br. 39/92 i 59/92) i Zakona o priznavanju sorti poljoprivrednog i šumskog bilja ("Službeni list SRJ", br. 12/98 i 37/02), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 87

Danom stupanja na snagu ovog zakona neće se primjenjivati odredbe Zakona o priznavanju sorti poljoprivrednog i šumskog bilja ("Službeni list SRJ", br. 12/98 i 37/02), koje se odnose na priznavanje sorti sjemena poljoprivrednog bilja i prestaju da važe odredbe Zakona o sjemenu i sadnom materijalu ("Službeni list RCG", broj 39/92) koje se odnose na sjeme poljoprivrednog bilja.

Član 88

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

IZMENE

Član 1 Zakona o izmjenama Zakona i drugih propisa zbog ustavne promjene u nazivu države

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 73/2010 od 10.12.2010. godine.

Član 1

U zakonima i drugim propisima koji su doneseni prije Ustava Crne Gore:

- naziv: "Republika Crna Gora" zamjenjuje se nazivom: "Crna Gora";
- u nazivu državnih i drugih organa i u nazivu pojedinih akata riječ "Republika" briše se;
- naziv: "republički organ uprave" zamjenjuje se nazivom: "organ državne uprave";
- riječ "republički" zamjenjuje se riječju "državni" ili se briše.

Član 72 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 40/2011 od 8.8.2011. godine.

Član 72

U Zakonu o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja ("Službeni list RCG", br. 28/06) u članu 81 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi:

"Novčanom kaznom od 700 eura do 25.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:".

U tački 11 poslije riječi "bilja" dodaju se zarez i riječi: "kao i nesortno sjeme iz člana 4 ovog zakona".

Stav 2 mijenja se i glasi:

"Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 100 eura do 3.000 eura".

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

"Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 8.000 eura".

Dosadašnji stav 3 postaje stav 4.

U članu 82 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi:

"Novčanom kaznom od 600 eura do 22.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:".

U tački 1 riječi: "stav 6" brišu se.

Stav 2 mijenja se i glasi:

"Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 50 eura do 2.500 eura".

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

"Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 200 eura do 7.000 eura".

U članu 83 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi:

"Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:".

Stav 2 mijenja se i glasi:

"Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura".

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

"Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura do 6.000 eura".

U članu 84 riječi: "od dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici" zamjenjuju se riječima: "od 100 eura do 3.000 eura ".

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

Ukaz o proglašenju Zakona o izmjenama i dopunama zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja**, koji je donijela Skupština Crne Gore 24. saziva, na sedmoj sjednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2011. godini, dana 20. decembra 2011. godine.

Broj: 01-1463/2

Podgorica, 22. decembra 2011. godine

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 24. saziva, na sedmoj sjednici drugog redovnog (jesenjeg) zasjedanja u 2011. godini, dana 20. decembra 2011. godine, donijela je

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 61/2011 od 23.12.2011. godine.

Član 1

U Zakonu o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja ("Službeni list RCG", br. 28/06 i "Službeni list CG", br. 70/10 i 40/11) član 1 mijenja se i glasi:

"Ovim zakonom uređuju se uslovi i način proizvodnje, dorade, stručne kontrole, kvalitet, stavljanje u promet, naknadna kontrola i uvoz sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja: žita, industrijskog, krmnog, povrtarskog, ljekovitog, aromatičnog i začinskog bilja, cvijeća, kao i micelije jestivih i ljekovitih gljiva (u daljem tekstu: sjemenski materijal), priznavanje sorti, upis sorti u Registar sorti poljoprivrednog bilja i druga pitanja od značaja za proizvodnju i promet sjemenskog materijala.

Na proizvodnju, stavljanje u promet, uvoz i priznavanje sorti genetički modifikovanog sjemenskog materijala primjenjuju se i odredbe zakona kojima se uređuju genetički modifikovani organizmi."

Član 2

Ovaj zakon ne odnosi se na sjemenski materijal šumskog bilja.

Dosadašnja tačka 3 postaje tačka 1.

Član 3

U članu 3 tač. 1 i 2 mijenjaju se i glase:

"1) **sjemenski materijal** su generativni ili vegetativni djelovi biljaka (sjeme, krtole, lukovice, češnjevi, rizomi, rasad, micelije i sl.) koji se koriste za umnožavanje i ponovnu proizvodnju poljoprivrednog bilja;

2) **sorta** je skup biljaka unutar jedinstvene botaničke klasifikacije najniže poznate kategorije, koja je definisana izražavanjem osobina koje su karakteristične za određeni genotip ili kombinacije genotipova i razlikuje se od drugog skupa biljaka bar po jednoj od karakterističnih osobina i koji predstavlja jedinicu u odnosu na mogućnost sorte za razmnožavanje bez promjena;"

Tač. 3 do 6 brišu se.

Tač. 8 do 10 brišu se.

Tač. 15 do 24 brišu se.

Dosadašnje tač. 7,11,12, 13 i 14 postaju tač. 3, 4, 5, 6 i 7.

Član 4

U članu 4 stav 1 mijenja se i glasi:

"U promet se može stavljati sjemenski materijal kojem je utvrđena kategorija u postupku priznavanja proizvodnje sjemenskog materijala."

St. 2 do 6 brišu se.

Stav 7 mijenja se i glasi:

"Kategorije sjemenskog materijala za pojedine vrste poljoprivrednog bilja propisuje organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo)."

U stavu 8 poslije riječi: "organ uprave" dodaju se riječi: "nadležan za poslove iz oblasti sjemenskog materijala (u daljem tekstu: organ uprave)".

Dosadašnji st.7, 8 i 9 postaju st. 2,3 i 4.

Član 5

U članu 5 poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

"Lice iz stava 2 ovog člana dužno je da organu uprave dostavi primjerak ugovora o saradnji sa proizvođačem, radi sprovođenja stručne kontrole proizvodnje sjemenskog materijala."

Dosadašnji stav 3 postaje stav 4.

Član 6

U članu 6 stav 1 tačka se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: "kao i evidenciju lica iz člana 5 stav 2 ovog zakona".

Član 7

U članu 7 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi:

"2) u radnom odnosu lice koje je odgovorno za proizvodnju sjemenskog materijala (u daljem tekstu: odgovorno lice), sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer: ratarski, povrtarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje).

U stavu 3 tačka 2 mijenja se i glasi:

"2) dokaz o zaposlenju i stručnoj spremi odgovornog lica;" .

Član 8

U članu 9 stav 2 poslije tačke 6 dodaje se nova tačka koja glasi:

"6a) ime i prezime, jedinstveni matični broj i adresu lica iz člana 5 stav 2 ovog zakona;" .

Član 9

U članu 10 stav 2 poslije riječi: "zaštićene sorte" dodaju se riječi: "u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita biljnih sorti".

Stav 3 briše se.

Član 10

U članu 11 stav 1 tačka 3 i u drugim odredbama Zakona riječi: "poljoprivrednog inspektora", u različitom padežu, zamjenjuju se riječima: "fitosanitarnog inspektora", u odgovarajućem padežu.

Član 11

U članu 12 stav 5 mijenja se i glasi:

"Proizvodnja sjemenskog materijala za račun domaćeg naručioca može se obavljati u drugoj državi i na osnovu ugovora domaćeg naručioca i stranog proizvođača, pod uslovima i primjenom metoda u skladu sa posebnim propisima kojima se uređuje proizvodnja sjemenskog materijala pojedinih biljnih vrsta, uz saglasnost organa uprave".

Poslije stava 5 dodaju se dva nova stava koji glase:

"Sjemenski materijal iz stava 5 ovog člana, za koji postupak sertifikacije nije završen, a požnjeven je u drugoj državi, označava se etiketom i mora da ga prati obavezna dokumentacija u skladu sa zakonom.

Uslove za proizvodnju sjemenskog materijala iz stava 5 ovog člana, sadržaj i izgled etikete i dokumentaciju iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo."

Član 12

U članu 13 stav 2 riječi : "na način i po propisanoj metodologiji vršenja stručne kontrole" brišu se.

Stav 3 briše se.

Član 13

Član 14 st. 1 i 2 mijenjaju se i glase:

"Stručnu kontrolu proizvodnje sjemenskog materijala vrši organ uprave.

Organ uprave može za vršenje stručne kontrole ovlastiti pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme (u daljem tekstu: ovlašćeno pravno lice)".

U stavu 3 riječi: "osim predosnovnog i osnovnog" brišu se.

Poslije stava 7 dodaju se dva nova stava koji glase:

"Organ uprave može za vršenje dijela stručne kontrole ovlastiti i registrovanog proizvođača (u daljem tekstu: stručna kontrola pod nadzorom) ako ispunjava propisane uslove u pogledu kadra i opreme.

Uslove u pogledu kadra i opreme registrovanog proizvođača, način i metode za obavljanje stručne kontrole pod nadzorom propisuje Ministarstvo."

Član 14

U članu 15 stav 1 mijenja se i glasi:

"Proizvođač je dužan da podnese prijavu o planu proizvodnje organu uprave, do 15. septembra tekuće za narednu godinu."

Član 15

Član 16 mijenja se i glasi:

"Proizvođač je dužan da organu uprave podnese prijavu za vršenje stručne kontrole proizvodnje sjemenskog materijala.

Obrazac, sadržinu i rokove za podnošenje prijave za vršenje stručne kontrole iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo".

Član 16

Član 17 mijenja se i glasi:

"Stručna kontrola i/ili stručna kontrola pod nadzorom odnosi se na:

- 1) kontrolu sjemenskog usjeva, zemljišta, objekata za proizvodnju, skladišnog prostora i pripremu sjemenskog materijala za promet;
- 2) pregled dokumentacije, zapisnika i knjige evidencije;
- 3) ispitivanje uzoraka u cilju potvrđivanja kvaliteta i zdravstvenog stanja bilja;
- 4) kontrolu kvaliteta sjemenskog materijala prije stavljanja u promet i sl."

Član 17

U članu 19 stav 3 mijenja se i glasi:

"Obrazac i sadržinu sertifikata, kao i način vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo."

Poslije stava 4 dodaju se dva nova stava koji glase:

"Ukoliko stručnu kontrolu vrši organ uprave, naknade ostvarene po osnovu stručne kontrole prihod su budžeta Crne Gore, a ukoliko stručnu kontrolu, odnosno stručnu kontrolu pod nadzorom vrše ovlašćena pravna lica, naknade su prihod tih ovlašćenih lica.

Visinu naknade iz stava 5 ovog člana za stručnu kontrolu koju vrši organ uprave propisuje Ministarstvo, vodeći računa da ne premašuje stvarne troškove pruženih usluga, a visina naknade za stručnu kontrolu koju vrši ovlašćeno pravno lice uređuje se ugovorom između registrovanog proizvođača i ovlašćenog pravnog lica."

Član 18

Član 20 mijenja se i glasi:

"Dorada sjemenskog materijala obuhvata postupak sušenja, čišćenja, kalibriranja, piliranja, tretiranja zaštitnim sredstvima, pakovanje, plombiranje, etiketiranje i druge slične postupke."

Član 19

Član 21 mijenja se i glasi:

"Sjemenski materijal može da se stavlja u promet ako je doraden.

Naturalno, odnosno nedorađeno sjeme koje se doraduje mora da ima sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva.

Naturalno sjeme, odnosno nedorađeno sjeme iz uvoza koje se doraduje mora da ima fitosertifikat, sertifikat o sortnosti sjemena (OECD) ili odgovarajuća dokumenta o sortnosti i sertifikat o kvalitetu sjemenskog materijala (ISTA) ili odgovarajuća dokumenta o kvalitetu, izdata od nadležnog organa zemlje izvoznice."

Član 20

U članu 23 stav 1 tačka 3 mijenja se i glasi:

"3) u radnom odnosu lica koje je odgovorno za doradu sjemenskog materijala (u daljem tekstu: odgovorno lice dorađivača), sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer: ratarski, povrtarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje)."

U stavu 3 tačka 2 mijenja se i glasi:

"2) dokaz o zaposlenju i stručnoj spremi odgovornog lica;".

Član 21

Član 26 mijenja se i glasi:

"Dorađivač može u postupku dorade pripremati mješavine različitih sorti ili vrsta poljoprivrednog bilja u određenim procentima pojedinih komponenti sjemenskog materijala i mora ispunjavati uslove u pogledu opreme i tehnološkog postupka za pripremu mješavina.

Svaka od komponenti u mješavini iz stava 1 ovog člana mora ispunjavati propisane uslove kvaliteta za tu vrstu sjemenskog materijala i mora biti pojedinačno sertifikovana.

Uslove u pogledu sastava i pripreme mješavine sjemenskog materijala stavljanje u promet, način pakovanja, označavanja i vođenje evidencije mješavina, propisuje Ministarstvo.

Evidenciju mješavina iz stava 3 ovog člana vodi organ uprave. "

Član 22

Poslije člana 26 dodaje se novi član koji glasi:

"Član 26a

Mješavine sjemenskog materijala mogu se staviti u promet na osnovu odobrenja organa uprave, ako komponente mješavine, prije miješanja, ispunjavaju uslove za stavljanje u promet.

Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana dorađivač podnosi organu uprave.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana sadrži podatke o nazivu i sastavu mješavine (u procentima u odnosu na masu različitih komponenti) i namjeni mješavine, a ukoliko dorađivač posjeduje naučne dokaze o djelotvornosti mješavine u sprječavanju širenja određenih štetnih organizama, uz zahtjev prilaže i te dokaze.

Obrazac i sadržaj zahtjeva iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo."

Član 23

Član 30 mijenja se i glasi:

"Kvalitet sjemenskog materijala, u smislu ovog zakona, je čistoća, vlaga, klijavost, zdravstveno stanje, kalibraža i čistoća vrste i sorte."

Član 24

U članu 31 stav 2 briše se.

Dosadašnji stav 3 postaje stav 2.

Član 25

U članu 32 poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

"Kvalitet sjemenskog materijala za pojedine vrste poljoprivrednog bilja propisuje Ministarstvo."

Član 26

Član 33 mijenja se i glasi:

"Ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta sjemenskog materijala vrši laboratorija koju ovlasti organ uprave (u daljem tekstu: Ovlašćena laboratorija) i koja ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme.

Dorađivač podnosi prijavu za ispitivanje i utvrđivanje kvaliteta, odnosno uzimanje uzoraka sjemenskog materijala Ovlašćenoj laboratoriji.

Uz prijavu iz stava 2 ovog člana dorađivač prilaže sertifikat o priznavanju sjemenskog usjeva.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo."

Član 27

U članu 34 stav 1 i u drugim odredbama Zakona riječ "Akreditovana", u različitom padežu, zamjenjuje se riječju "Ovlašćena" u odgovarajućem padežu.

Član 28

U članu 37 stav 4 mijenja se i glasi:

"Ako je sjemenski materijal organskog porijekla ili je genetički modifikovan mora biti označen u skladu sa propisima kojima se uređuje organska proizvodnja ili genetički modifikovani organizami, a ako je tretiran hemikalijama ili fitofarmaceutskim preparatima, upotrijebljena sredstva, odnosno preparati moraju biti naznačeni na deklaraciji."

Stav 7 mijenja se i glasi:

"Količinu sjemenskog materijala za sitna pakovanja iz stava 6 ovog člana, kao i način pakovanja i označavanja mješavina i pojedinih biljnih vrsta propisuje Ministarstvo."

Član 29

U članu 38 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

"Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se laboratorijski izvještaj o izvršenom ispitivanju kvaliteta sjemenskog materijala."

Poslije stava 6 dodaje se novi stav koji glasi:

"Deklaracija i etiketa uvezenog sjemenskog materijala mora biti prevedena na crnogorski jezik, a za prevod je odgovoran uvoznik".

Dosadašnji st. 2, 3, 4, 5 i 6 postaju st. 3,4,5,6 i 7.

Član 30

U članu 39 stav 3 mijenja se i glasi:

"Način pakovanja, etiketiranja i deklarisanja sjemenskog materijala, zahtjev za produženje važenja deklaracije, kao i postupak i period produženja važenja deklaracije propisuje Ministarstvo."

Član 31

U članu 40 stav 4 mijenja se i glasi:

"Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana dorađivač, odnosno uvoznik prilaže deklaraciju, odnosno sertifikat o sortnosti sjemena (OECD) ili odgovarajuća dokumenta o sortnosti, sertifikat o kvalitetu sjemena (ISTA) ili odgovarajuća dokumenta o kvalitetu i fitosertifikat izdat od nadležnog organa zemlje izvoznice."

Član 32

U članu 42 i članu 45 stav 2 riječi: " kao i nesortno sjeme iz člana 4 ovog zakona" brišu se.

Član 33

U članu 47 stav 1 mijenja se i glasi:

"Uvezeni sjemenski materijal, uz otpremnicu, mora da ima fitosertifikat, sertifikat o sortnosti sjemenskog materijala (OECD) ili odgovarajuća dokumenta o sortnosti, sertifikat o kvalitetu sjemenskog materijala (ISTA) ili odgovarajuća dokumenta o kvalitetu, izdata od nadležnog organa zemlje izvoznice."

Član 34

U članu 48 stav 1 riječi: "koji ispunjavaju uslove proizvodnje, odnosno" brišu se.

U stavu 2 riječ "nadležni" zamjenjuje se riječju "fitosanitari".

Član 35

U članu 49 riječi: "novostvorene domaće" brišu se.

Član 36

U članu 51 stav 1 tačka 2 poslije zgrade dodaju se riječi: "kod propisanih vrsta".

Član 37

U članu 52 stav 1 poslije riječi : "poznate sorte" dodaju riječi: "iste vrste".

Član 38

U članu 64 stav 1 poslije riječi "bilja" dodaju se riječi: "osim ukrasnog, aromatičnog i ljekovitog za koje nije obavezan upis".

U stavu 3 riječi: "kao sortno" brišu se.

Član 39

U nazivu poglavlja X i u drugim odredbama Zakona riječ "Postkontrolna", u različitom padežu, zamjenjuje se riječju "Kontrolna", u odgovarajućem padežu.

Član 40

U članu 74 stav 1 riječi: "osnovno i sertifikovano" brišu se.

Član 41

U članu 81 stav 1 tačka 1 riječi: "stav 9" zamjenjuju se riječima: "stav 4".

U tački 4 riječi: "stav 1" brišu se.

U tački 6 riječi: "ostalnih kategorija" brišu se.

Član 42

U članu 83 stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi:

"1) ne podnese organu uprave prijavu o planu proizvodnje u roku propisanom u članu 15 stav 1 ovog zakona;"

Tačka 2 mijenja se i glasi:

"2) ne podnese prijavu za vršenje stručne kontrole organu uprave utvrđenu članom 16 stav 2 ovog zakona;"

Član 43

Poslije člana 83 dodaje se novi član koji glasi:

"Član 83a

Za prekršaj iz člana 83 stav 1 ovog zakona izreći će se novčana kazna prekršajnim nalogom u iznosu od 200 eura za fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu.

Za prekršaj iz člana 83 stav 1 ovog zakona izreći će se novčana kazna prekršajnim nalogom u iznosu od 2.000 eura za pravno lice.

Za prekršaj iz člana 83 stav 1 ovog zakona izreći će se novčana kazna prekršajnim nalogom u iznosu od 400 eura za preduzetnika."

Član 44

Poslije člana 86 dodaje se novi član koji glasi:

"Član 86a

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona."

Član 45

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj 12-3/11-3/10

EPA 702 XXIV

Podgorica, 20. decembra 2011. godine

Skupština Crne Gore 24. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

Ukaz o proglašenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja**, koji je donijela Skupština Crne Gore. 25.. saziva, na devetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2015. godini, dana 31. jula 2015. godine.

Broj: 01-743/2

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na devetoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2015. godini, dana 31. jula 2015. godine, donijela je

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja

Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 48/2015 od 21.8.2015. godine, a stupio je na snagu 29.8.2015.

Član 1

U Zakonu o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", broj 61/11) u članu 1 stav 1 mijenja se i glasi:

"Ovim zakonom uređuju se uslovi i način proizvodnje i sertifikacije, dorade, stručne kontrole, kvalitet, stavljanje u promet sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja: žita, industrijskog (repa, uljarice, predivo i drugo bilje) i krmnog bilja i krompira (u daljem tekstu: sjemenski materijal), priznavanje sorti, upis sorti u Registar sorti poljoprivrednog bilja i druga pitanja od značaja za proizvodnju i promet sjemenskog materijala."

Član 2

Član 2 mijenja se i glasi:

"Na proizvodnju, sertifikaciju, stavljanje u promet, uvoz i priznavanje sjemenskog materijala, shodno se primjenjuju i zakoni kojima je uređena zdravstvena zaštita bilja, zaštita prirode, otpad i genetički modifikovani organizmi.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na:

- sjemenski materijal namijenjen izvozu;
- sjemenski materijal šumskog bilja; i
- uzorke sjemenskog materijala koje privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik, koji se bavi ispitivanjem i oplemenjivanjem poljoprivrednog bilja, umnožava, prima ili dostavlja drugom pravnom licu radi naučnih istraživanja i izvođenja eksperimenata u količinama koje služe za ogledne svrhe ili za banke biljnih gena."

Član 3

U članu 3 tačka 1 mijenja se i glasi:

"1) sjemenski materijal su generativni ili vegetativni djelovi biljaka (sjeme, krtole, lukovice, češnjevi,

rizomi, rasad) koji se koriste za umnožavanje i proizvodnju poljoprivrednog bilja;"

Poslije tačke 2 dodaju se dvije nove tačke koje glase:

"2a) sertifikacija je postupak priznavanja proizvodnje sjemenskog materijala nakon sprovedene stručne kontrole;

2b) dobavljač je privredno društvo, preduzetnik, drugo pravno lice, ili fizičko lice koje je registrovano za proizvodnju, doradu, promet na malo i veliko i uvoz sjemenskog materijala;"

Član 4

U članu 4 stav 3 mijenja se i glasi:

"U nedostatku sjemenskog materijala odgovarajuće kategorije, organ uprave nadležan za poslove sjemenskog materijala (u daljem tekstu: organ uprave), može odobriti proizvodnju i stavljanje u promet u tekućoj godini i niže kategorije iz sopstvene proizvodnje ukoliko su ispunjeni zdravstveni zahtjevi za bilje."

Član 5

Član 5 mijenja se i glasi:

"Proizvodnjom sjemenskog materijala može da se bavi privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik (u daljem tekstu: proizvođač), koji je upisan u Registar proizvođača sjemenskog materijala (u daljem tekstu: Registar proizvođača).

Proizvodnjom sjemenskog materijala mogu da se bave privredna društva, odnosno druga pravna lica ili preduzetnici i fizička lica na osnovu zaključenog ugovora o saradnji sa proizvođačem, a sjemenski materijal proizveden u toj saradnji smatra se proizvodnjom proizvođača.

Lica iz stava 2 ovog člana dužna su da organu uprave dostave primjerak ugovora o Saradnji sa proizvođačem radi upisa u evidenciju i sprovođenja stručne kontrole ili stručne kontrole pod nadzorom proizvodnje sjemenskog materijala:

Izuzetno od stava 1 ovog člana, mali proizvođači sjemenskog materijala čija je proizvodnja i prodaja sjemenskog materijala namijenjena za prodaju i krajnju upotrebu licima na lokalnom tržištu koja nijesu profesionalno uključena u proizvodnju bilja (lokalni promet) pod uslovom da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama, dužni su da prijave mjesto proizvodnje i prodaje radi evidentiranja kod organa uprave.

Bliže uslove i kriterijume za određivanje malih proizvođača, lokalnog tržišta i način prijavljavanja mjesta proizvodnje i vođenja evidencije iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo."

Član 6

U članu 7 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi:

"2) u radnom odnosu lice koje je odgovorno za proizvodnju sjemenskog materijala (u daljem tekstu: odgovorno lice), sa završenim VII nivoom, (podnivo VII1) nacionalnog okvira kvalifikacije iz sektora poljoprivrede (smjer: ratarski, povrtarski, opšti)."

U stavu 2 tačka 3 poslije riječi "materijala" dodaju se riječi: "koji će se proizvoditi;"

Poslije tačke 3 dodaje se nova tačka koja glasi:

"4) polazni sjemenski materijal (kategorije i slično)."

Član 7

U članu 9 stav 2 tačka 6a mijenja se i glasi:

"6a) naziv, sjedište odnosno ime i adresa, jedinstveni matični broj, poreski identifikacioni broj lica iz

člana 5 stav 2 ovog zakona;".

Član 8

U članu 14 stav 6 poslije riječi "lice" dodaju se riječi: "dužno je da vrši stručnu kontrolu u skladu sa propisanim metodama i".

St. 8 i 9 brišu se.

Član 9

Član 15 mijenja se i glasi:

"Za pojedine poslove stručne kontrole iz člana 14 stav 1 ovog zakona, organ uprave može ovlastiti i registrovanog proizvođača za stručnu kontrolu nad vlastitom proizvodnjom (u daljem tekstu: stručna kontrola pod nadzorom) ako ispunjava propisane uslove u pogledu kadra i opreme.

Ukoliko se u toku sprovođenja stručne kontrole iz člana 14 stav 2 ovog zakona i stručne kontrole pod nadzorom iz stava 1 ovog člana utvrde nepravilnosti koje utiču na zdravstveno stanje i sortnost sjemenskog materijala organ uprave oduzeće ovlašćenje.

Registrovani proizvođač iz stava 1 ovog člana, dužan je da vrši stručnu kontrolu u skladu sa metodama iz člana 14, stav 7 ovog zakona i da nakon izvršene stručne kontrole pod nadzorom, dostavi izvještaj organu uprave.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana, način i metode za obavljanje stručne kontrole pod nadzorom i obrazac, sadržaj i način dostavljanja izvještaja propisuje Ministarstvo."

Član 10

Član 18 mijenja se i glasi:

"Za sjemenski materijal za biljne vrste koji se ne kategoriše izdaje se sertifikat o priznavanju proizvodnje, ako ispunjava minimalne uslove za kvalitet i zdravstveno stanje.

Minimalne uslove za kvalitet i zdravstveno stanje sjemenskog materijala iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo."

Član 11

Član 22 mijenja se i glasi:

"Doradom sjemenskog materijala može da se bavi privredno društvo i preduzetnik (u daljem tekstu: dorađivač), ako je upisan u Registar dorađivača sjemenskog materijala (u daljem tekstu: Registar dorađivača) i ako ima zaključen ugovor o vršenju dorade sjemena sa proizvođačem, ukoliko dorađivač nije registrovani proizvođač.

Dorađivač je odgovoran za kvalitet dorade sjemenskog materijala."

Član 12

Član 25 mijenja se i glasi:

"Ako je sjemenski materijal određene biljne vrste i sorte dorađivalo više dorađivača, smatra se da je sjemenski materijal doradio dorađivač koji je poslednji vršio doradu."

Član 13

U članu 26 stav 1 mijenja se i glasi:

"Dorađivač koji u postupku dorade priprema mješavine sjemenskog materijala različitih sorti ili vrsta

poljoprivrednog bilja, u određenim procentima pojedinih komponenti sjemenskog materijala, mora ispunjavati uslove u pogledu opreme i tehnološkog postupka za pripremu mješavina i odgovoran je za njihovo stavljanje u promet."

U stavu 4 riječi: "organ uprave" zamjenjuju se riječju "dorađivač".

Član 14

U članu 29 stav 1 mijenja se i glasi:

"Tokom žetve, odnosno berbe, prevoza i čuvanja do dorade, proizvođač naturalno sjeme mora držati međusobno odvojeno i obilježeno."

Član 15

U članu 32 stav 3 riječ "dorađivač" zamjenjuje se riječju "proizvođač".

Član 16

U članu 33 st. 2 i 3 poslije riječi "dorađivač" dodaju se riječi: "odnosno proizvođač".

Član 17

U članu 35 stav 1 mijenja se i glasi:

"O izvršenom ispitivanju kvaliteta sjemenskog materijala ovlašćena laboratorija sačinjava izvještaj o ispitivanju kvaliteta i dostavlja ga proizvođaču i ogranu uprave."

Član 18

U članu 36 stav 1 riječ "Dorađivač" zamjenjuje se riječju: "Proizvođač".

Član 19

U članu 37 stav 6 briše se.

Stav 7 mijenja se i glasi:

"Količinu sjemenskog materijala za sitna pakovanja, način njihovog pakovanja i označavanja i način pakovanja i označavanja mješavina i pojedinih biljnih vrsta propisuje Ministarstvo."

Dosadašnji stav 7 postaje stav 6.

Član 20

U članu 38 stav 1 poslije riječi "dorađivač" dodaju se riječi: "odnosno proizvođač".

Stav 4 briše se.

U stavu 5 poslije riječi "materijala" dodaju se riječi: "prije stavljanja u promet".

Dosadašnji st. 5, 6, 7 i 8 postaju st. 4, 5, 6 i 7.

Član 21

U članu 40 stav 1 riječi: "u originalnom pakovanju iz domaće proizvodnje i uvoza" brišu se.

U stavu 4 poslije riječi "izvoznice" dodaju se riječi: "u skladu sa zakonom kojim je uređena zdravstvena zaštita bilja, kao i saglasnost proizvođača sjemenskog materijala".

Član 22

U članu 41 stav 2 mijenja se i glasi:

"Prometom sjemenskog materijala na veliko može da se bavi privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako za poslove prometa ima u radnom odnosu lice sa završenim VII nivoom, (podnivo VII1) nacionalnog okvira kvalifikacije iz sektora poljoprivrede (smjer: voćarsko-vinogradarski, ratarski, povrtarski, opšti, šumarski, pejzažne arhitekture ili bilo koji drugi smjer povezan sa biljnom proizvodnjom) i objekat za skladištenje, odnosno prodaju sjemenskog materijala."

Poslije stava 7 dodaje se novi stav koji glasi:

"Privredna društva, odnosno druga pravna lica i preduzetnici koji su upisani u registre iz stava 1 ovog člana dužni su da svaku promjenu podataka upisanih u registre prijave organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene."

Dosadašnji st. 8 i 9 postaju st. 9 i 10.

Član 23

U članu 45 stav 1 poslije riječi "skladište" dodaju se riječi: "i ispunjava uslove iz člana 41 stav 2 ovog zakona".

U stavu 2 poslije riječi "izvoznice" dodaju se riječi: "u skladu sa zakonom kojim je uređena zdravstvena zaštita bilja".

Poslije stava 5 dodaju se dva nova stava koja glase:

"Uvoznik, koji nije upisan u Registar za promet sjemenskog materijala na malo i Registar za promet sjemenskog materijala na veliko, dužan je da uvezeni sjemenski materijal isporučuje samo licima upisanim u Registar iz člana 41 ovog zakona i registrovanim proizvođačima.

Uvoznici upisani u registar iz stava 1 ovog člana dužni su da svaku promjenu podataka upisanih u registar prijave organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene."

U stavu 7 poslije riječi "zahtjeva" dodaju se riječi: "i uslove za skladišta iz stava 1 ovog člana".

Dosadašnji st. 6 i 7 postaju st. 8 i 9.

Član 24

U članu 47 stav 1 poslije riječi "fitosertifikat" dodaju se riječi: "u skladu sa zakonom kojim je uređena zdravstvena zaštita bilja".

Član 25

U članu 48 stav 3 mijenja se i glasi:

"Za kvalitet i autentičnost uvezenog sjemenskog materijala odgovoran je uvoznik."

Poslije stava 3 dodaju se četiri nova stava koja glase:

"Uvoznici sjemenskog materijala dužni su da uvoz pošiljke sjemenskog materijala prijave fitosanitarnom inspektoru na graničnom prelazu radi pregleda.

Uvoz sjemenskog materijala može se vršiti preko graničnih prelaza na kojima je organizovan fitosanitarni pregled.

Za pregled pošiljki iz stava 4 ovog člana uvoznik plaća naknadu koja je prihod budžeta Crne Gore.

Način prijave pošiljke sjemenskog materijala i visinu naknade iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo."

Član 26

Član 74 stav 1 mijenja se i glasi:

"Sjemenski materijal koji se proizvodi i stavlja u promet podliježe kontrolnom ispitivanju, radi provjere metoda sertifikacije u postupku proizvodnje sjemenskog materijala."

Član 27

Član 75 mijenja se i glasi:

"Kontrolna ispitivanja sjemenskog materijala vrši organ uprave prema godišnjem programu koji naročito sadrži nosioce poslova i potrebna finansijska sredstva.

Za kontrolna ispitivanja organ uprave može ovlastiti pravno lice iz člana 14 stav 2 ovog zakona.

Troškovi kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala finansiraju se iz budžeta Crne Gore.

Bliži sadržaj godišnjeg programa propisuje Ministarstvo."

Član 28

U članu 79 stav 1 poslije tačke 2 dodaje se nova tačka koja glasi:

"2a) stručnu kontrolu koju vrši ovlašćeno pravno lice i stručnu kontrolu pod nadzorom koji vrši registrovani proizvođač;"

Član 29

Član 81 mijenja se i glasi:

"Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:.

1) se bavi proizvodnjom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar proizvođača sjemenskog materijala (član 5 stav 1);

2) se bavi proizvodnjom sjemenskog materijala, a nema zaključen ugovor o saradnji sa proizvođačem (član 5 stav 2);

3) ne dostavi organu uprave primjerak ugovora o saradnji sa proizvođačem radi upisa u evidenciju i sprovođenja stručne kontrole proizvodnje sjemenskog materijala (član 5 stav 3);

4) svaku promjenu uslova za obavljanje djelatnosti ne prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene (član 7 stav 5);

5) ne vodi knjigu evidencije o proizvodnji sjemenskog materijala (član 9 stav 1);

6) proizvodi sjemenski materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja (član 10 stav 1);

7) stavi u promet na teritoriji države sjemenski materijal iz člana 12 stav 1 ovog zakona (član 12 stav 4);

8) ne izvještava organ uprave o obavljenoj stručnoj kontroli nakon završene stručne kontrole svake kulture (član 14 stav 6);

9) nakon obavljene stručne kontrole pod nadzorom, izvještaj o izvršenoj stručnoj kontroli ne dostavi organu uprave (član 15 stav 3);

10) ne podnese prijavu za vršenje stručne kontrole proizvodnje sjemenskog materijala organu uprave (član 16 stav 1);

11) stavlja u promet sjemenski materijal koji nije doraden (član 21 stav 1);

12) se bavi doradom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar doradivača sjemenskog materijala (član 22 stav 1);

13) ne prijavi organu uprave svaku promjenu uslova za obavljanje djelatnosti u roku od 15 dana od dana nastale promjene (član 23 stav 5);

14) svaka od komponenti u mješavini iz člana 26 stav 1 ovog zakona nije pojedinačno sertifikovana (član 26 stav 2);

15) ne vodi knjigu evidencije o količini preuzetog naturalnog i doradenog sjemenskog materijala i ne čuva dokumentaciju najmanje šest godina (član 27 stav 1);

16) uništi otpad nastao doradom sjemena sitno sjemenih mahunarki, kao i otpad koji ima sjeme parazitnih biljaka, korova i sjeme zaraženo štetnim organizmima bez prisustva fitosanitarnog inspektora (član 28 stav 1);

17) nije tokom žetve, odnosno berbe, prevoza i čuvanja, naturalno sjeme međusobno držao odvojeno i obilježavao do dorade (član 29 stav 1);

18) ne prijavi organu uprave u roku od pet dana od dana prijema obranog, izvađenog i požnjevenog sjemenskog materijala, za svaki sjemenski usjev, preuzetu količinu naturalnog sjemena (član 29 stav 3);

19) ne čuva ispitane uzorke sjemenskog materijala godinu dana od dana izdavanja izvještaja o kvalitetu (član 35 stav 2);

20) ne čuva dokumentaciju o ispitivanju sjemenskog materijala najmanje šest godina od dana izdavanja izvještaja iz člana 35 stav 1 ovog zakona (član 35 stav 2);

21) ne čuva ispitane uzorke krtola, lukovice i češnjeva mjesec dana od dana izdavanja izvještaja o ispitivanju njihovog kvaliteta (član 35 stav 3);

22) ne čuva dokumentaciju o ispitivanju šest godina od dana izdavanja izvještaja iz člana 35 stav 1 ovog zakona (član 35 stav 3);

23) sjemenski materijal u prometu ne odgovara deklariranoj vrsti i sorti, nije originalno pakovan i nema deklaraciju uz otpremnicu i etiketu (deklaracija na ambalaži) (član 37 stav 1);

24) stavlja u promet sjemenski materijal koji ne odgovara kvalitetu označenom u deklaraciji i na etiketi (član 37 stav 2);

25) ne vodi evidenciju o izdatim deklaracijama i etiketama (član 38 stav 5);

26) deklaracija i etiketa uvezenog sjemenskog materijala nije prevedena na crnogorski jezik (član 38 stav 7);

27) stavi u promet sjemenski materijal kojem je rok važenja rz deklaracije i etikete istekao, odnosno prije nego se produži važenje deklaracije (član 39 stav 1);

28) prepakuje sjemenski materijal bez saglasnosti organa uprave (član 40 st. 1 i 2);

29) se bavi prometom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar za promet sjemenskog materijalom na veliko ili u Registar za promet sjemenskog materijala na malo (član 41 stav 1);

30) svaku promjenu podataka upisanih u registre ne prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene (član 41 stav 8);

31) stavi u promet sjemenski materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti poljoprivrednog bilja (član 42);

32) sjemenski materijal u prometu ne skladišti i čuva na način i pod uslovima koji obezbjeđuju očuvanje njegovog kvaliteta (član 43 stav 1);

33) vrši promet sjemenskog materijala van prodajnog objekta (član 43 stav 2);

34) se bavi uvozom sjemenskog materijala, a nije upisano u Registar uvoznika (član 45 stav 1);

35) uvozi sjemenski materijal koji nije u originalnom pakovanju (član 46 stav 1);

36) uvozi naturalno sjeme koje nije sortno i nije proizvedeno za račun domaćeg naručioca (član 46 stav 2);

37) ne vodi evidenciju o uvezenim količinama sjemenskog materijala i sjemenskih mješavina (član 46

stav 4);

38) stavi u promet sorte poljoprivrednog bilja nakon isteka tri godine od dana brisanja iz Registra sorti poljoprivrednog bilja (član 67 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 100 eura do 500 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 150 eura do 1000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, pored novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci."

Član 30

Čl. 82, 83, 83a i 84 brišu se.

Član 31

Poslije člana 86a dodaju se dva nova člana koji glase:

"Član 86b

Od dana pristupanja Evropskoj uniji:

- dobavljači koji su registrovani u državi članici Evropske unije za proizvodnju, doradu, promet na malo i veliko i uvoz sjemenskog materijala smatraće se registrovanim u Crnoj Gori;

- o svim upisima i brisanjima iz Registra sorti i podloga, organu uprave i ovlašćenim pravnim licima iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona organ uprave obavještavaće Evropsku komisiju i države članice;

- sjemenski materijal koji je proizveden u državama članicama Evropske unije smatraće se da ispunjava zahtjeve utvrđene ovim zakonom;

- uvozom sjemenskog materijala smatraće se uvoz iz država koje nijesu članice Evropske unije (u daljem tekstu: treće zemlje);

- sorte sjemenskog materijala upisane u sortnu listu Evropske unije ili sortnu listu jedne od država članica Evropske unije smatraće se upisane u sortnu listu Crne Gore;

- stranim sortama iz člana 65 stav 1 tačka 2 ovog zakona smatraće se sorte priznate od nadležnih organa država članica Evropske unije;

- prijavu za upis sorte u Registar sorti i podloga može podnijeti fizičko ili pravno lice koje ima stalno prebivalište ili sjedište u državi članici Evropske unije;

- fizičko ili pravno lice koje je registrovano za održavanje sorte kod nadležnog organa u državi članici Evropske unije, priznaje se kao održavalac sorte u smislu ovog zakona;

- uvoz sjemenskog materijala iz trećih zemalja može se vršiti na osnovu odobrenja nadležnog tijela Evropske unije;

- sjemenski materijal koji iz trećih zemalja uveze druga država članica Evropske unije na osnovu odobrenja iz alineje 9 ovog člana može se stavljati u promet u Crnoj Gori;

- kontrolna ispitivanja sjemenskog materijala iz čl. 74 do 77 ovog zakona vršiće Evropska komisija;

- korišćenje genetski modifikovanog sjemenskog materijala na teritoriji Crne Gore zabraniće se na osnovu odobrenja nadležnog organa Evropske unije;

- proizvodnja i stavljanje u promet niže kategorije sjemenskog materijala iz člana 4 stav 3 ovog zakona vršiće se na osnovu odobrenja nadležnog organa Evropske unije;

- male količine iz člana 5 stav 5 ovog zakona određivaće Evropska komisija;

- o stavljanju u promet sjemenskog materijala iz trećih zemalja odlučuje Evropska komisija.

Član 86c

Ministarstvo će Evropskoj komisiji dostavljati propise donijete na osnovu ovog zakona, omogućiti inspekcijske preglede i sprovođenje kontrolnih ispitivanja na sjemenskom materijalu."

Član 32

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi član 72 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list CG", broj 40/11).

Član 33

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 12-3/15-1/4

EPA 755 XXV

Podgorica, 31. jul 2015. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.